GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0566
4	Work Number	D 2256
5	Page No (From... To)	1 to 55
6	Name of the Work	TOBHYA CARITRA
7	Subject	TOBHYA

113

తెలంగాణ చరిత్ర పత్రాలు

సమగ్రం

55

In book 11.7 the ms is defective

౧ శ్రీసైతనలీకళానిరూఢిప్పునతంజెన్నైజగత్పూర్ణోన్మై
ప్రాచీనాద్వయతత్త్వమేకమనగాంభాసిల్లుసర్వేశ్వరుం
డీచందంబున శిష్టరక్షణకున్నై యెత్తెంచె నానమ్మది
యాచారుండగు నివ్వటూరి శరభాంకారాధ్యులీనిం
ంకార్య?
౨ గాత్మైర్థ॥ శా॥ వేదాంతతర్కమనాదలీమవలీయమ్మై
విశ్వప్రపంచంబును, తాత్పదింపర్వమనుపర్వారింపను
మహాత్మతత్త్వతత్త్వవిస్ఫూర్తిన్మై, సాంద్రశ్రీదితవ
జన్మైవెలయు నాసర్వేశ్వర బ్రహ్మమా, ప్లాదంబా
ప్పగనిమ్మహాకృతికి దీప్తపూర్ణంబుష్టిముంజేయుతన్
3 ॥ ఉ॥ ఒక్కనభంబునే కతలశారదకబింబితమైన రీతిపెం
పెక్కుచరాచరాత్మలవహింపుచు తొంచముతెంతె

కాంచెమై। యెక్కువ తంటె నెక్కువగు నీశ్వరునే శరణంబు వే
డుచుఁ బ్రముక్తికై దమాఁ బిమాఁ బికిని మోదమెలర్పఁగ జ్ఞేష్ఠి
౪ జ్ఞీకాక॥సీ॥ భక్తిపై లేరా తెప్రమదోత్తమును తంచి। మా
యదేవాంహ్వాయిరు మహిమవై గడి। చలగిరుధావా
క్యములయిరున్న మంరుగారి। భజియించి ప్రముక్తై డిపాల
కురికి। సోమన్నగారి బ్రస్తుతి జేసి ప్రియమంది। శివదేవ
ముఖనవ కవులనెంచ్చి। గణపతి దేవుని ఘనత సన్నుతి
౫ జేసి। వేమన కీర్తించి విమలమతిని॥ తే॥ వ్యాస వాల్మీక
కాళిదాసాది ఘనుల। నన్నపార్యుని దిక్కన యెఱ్ఱనార్యు
ల। ప్రగడ ధూర్జటి బోతన భీమకవిని। చలగి శ్రీనా
౬ ధముఖకవిశ్రేణి దలచి॥ తే॥ కలితగుణాగణాకల్పనా
గౌరవముల। వృత్తి దెలియక తప్పులే వెదకుచుండు। కె
వనిరత్నాకరము లట్లు హాస్యనముల। మగిది వారలగెలు
౭ వరే పండితులును॥ వ॥ అని గురువందనంబును యిం
ష్టదేవతాప్రార్థనంబును సుకవిస్తోత్రంబును కుకవి
నిరాకరణంబు నుం గావింపుచు నేద్దేనియు నొకప్ర
స్తోత్రీహాసంబారంభ భాషరచియించు తలంపున

౮ నుండు నవసరంబునాఁ॥చ॥ తనరవిదర్భ సీమకవతంస
ము నందగు కొండవీటికిన్। ద్యని దెస రాజ్యలక్ష్మికి నిరూఢ
నివాసమునం గచ్చత్రవాడ నుపురమొప్పు నుర్వర కుహర
మణిశ్రీ స్థితి వ్రాల్చె సజ్జనుల్। ధనకనకాంబరామలస
దావిభవోన్నతి జెందివర్ధిలన్॥ అప్పట్టణంబున కధీశ్వ
౯ రుండగు॥ సీ॥ తనకీర్తి కామినుల్ దశదిశాంతరంగ
స్థలంబుల నాట్యరీతులు నెరప। తనశౌర్యవంహ్ని దు
ర్దమభయంకర శత్రుధరణీశ్వరాటవుల్ దరికొనం
గ। తన సద్దానధారాని తంబినీ రత్నములబ్ధి నాయకుల
తానననగపెనగ। తనకరుణారస ఘనత కాషధమ ఖిల
౧౦ లార్థిదారిద్ర్య విమయంబుల నాప॥ తే॥ ఘనతేజ
స్సెందు జగనొబ్బు గండబిరుద। భూషణుడంతు మ్మ
వంశాబ్ధి పూర్ణచంద్రు। డలఘు చరితుడనంతాధిపా
త్మజుండు। రమణ రుచిహాళి రాంపరెడ్డి వతాళి॥
౧౧ వ॥ ఒక్కనాడమ్మాత్య సార్వభౌమ మిత్రవంతుడు తా కేళి
మాఘమాసికవందిమాగధ సుహృద్బృంద సేనాధీశ్వర

సహితంబుగా నాస్థానమంటపంబున గీతవాద్య నృత్య
వినోద శీలాంతరాంతూహంల మానసుండై యుచితాస
౧౨ నంబున సుఖాసీనుండై యుండె. అనుగుదమ్ముడు పాపన్న
వివరియగరిమ, నాత్మధర్మప్రవర్తనకనుకరించి పపరగద్ధ
రమంత్రి పొత్తూరి పాపనార్యుడు, ఉలవి విద్యాప్రసంగము
౧౩ లోసలుపునప్పుడు మనస్సు శ్రీ మద్గురు చిత్రకేత్ను నామ
హరసంధానుసంధానపావనకారుణ్య కటాక్షలబ్ధ
వరగీర్వాణాంధ్రభాషా కవిత్వ నిరోష్ఠ్య త్రమచిత్ర
లక్షణాచమత్కార ప్రబంధాశుకవిత్వను నిర్వచించగలియు
౧౪ ల్లినారల్యమణి చిల్వన్నుంచి పల్లెగృహపం తప్రణాత
యశోవిశాలుడవు ఖ్యాసురశబ్దనిఘంటునాది లక్షణ
ములచిత్ర కైఖరుల సర్వనృపాల సభాంతరంబుల
గణుతికెక్కినట్టి నీ కవితకర్ణరసాయనవతా చునప్పురి. గ
ణికవితానమందు నతిగౌరవమంచితిమెంచి చూడగ
౧౫ ఉచ ఉపనువట్టినేడు మీరొకప్రబంధము గూర్పగబూ
ననెయర్థి జనులను తింప చిన్నప్పుడె ఛందము చందము
దప్పనీతనీ వను పమలీల జెప్పి తివి యూనవభాషను గవ్వ

పదర్వములా. ఘనమనగాత్రనైతెనుక్కళ్ళము నీదుకు శాగ్ర
౧౬ బుద్ధికిర్త కొండారెడ్డి ఘనుండు శారద్యపడివర్గగా
ష్టైకవురాజీలను. క్షుండుండనియతండుమాకుసుకవిం
ద్రశ్రేణి బ్రహ్మచర్యశిరులా. నింపేర్దావుర వెంకటాద్రిపుడు
మన్నించంగ బావమారికొలా, నుండుమ్మిమ్ము బహూకౄ
౧౭ రింపగలడే యుదల్త్రా తిశ్రేష్ఠతర్క. వా. అనిసబహుం
మానంబుగా సుగంధద్రవ్యంబులు మదియాగ్యగం
బునంబరలేపనంబుశేయుచు హేమాంబరాభరణా
దలంకృతంగావించి కర్పూరయుక్తంబగు తాంబూ
లంబొసంగి మున్ను మజ్జనకాగ్రజుండు నుంగొండా
రెడ్డికింజనకుండును నగునా బళరెడ్డి ఘూంతాంతున
కుండదియార్యచార్యులాండగు సంజీవనాథ స్వావింప
రాపరవిజ్ఞానమార్గోపదేశప్రసంగవశంబున నిత్య
౧౮ మైన సత్యాశ్రయ నవిధాన ప్రవర్తకుండై. త్వతాండ్ర
ంహైన తారిచ్చుర్యండను నేను కృమహాపురుషుని దివ్యచ
రిత్రంబుగల సర్వేశ్వరమహాత్మ్యంబు చిత్రంబుగా
ముఖవచనంబులం జేటపరచి సంక్షేపరూపంబైన వా

కల్పద్రుం ధంబాసంగె దీనిం బరిశీలించి సర్వేశ్వరునకెంతెతం
బుగా దెనుంగు నవ్యుడు వచనరచనా గౌరవం బేర్పడ ప్ర
బంధంబుగా నిర్మింపవలయునని వినయంబున యంబు
ప్రియంబునుం దెటపడ నానతిచ్చె నెయ్యెకింతేసెపు
స్తత్ప్రథాప్రలాపంబులం బ్రౌఢపృచ్ఛాతదను జ్ఞాతుం
డనైన జనివాసంబున కరుగుదెంచి యేతత్ప్రబంధంబు
రచనాని మగ్నాంతరంగుండనై యాత్మగతంబునా॥
౧౯ ॥ఈ॥ నశ్వరులైన వారికెదనా యికులాటదలంచి చూడ
నీ విశ్వములో నగనర్గల కలవే డుకమత్ర్త తరావల్లికై (తనకై)
శాశ్వతుడప్రమేయుడవిచారుడనంతుడనంథుర్లక్ష్మైన
సర్వేశ్వరుడెల్లభంగుల నధీశ్వరుడౌటకు నింపు బుట్టెడి
౨౦ ॥ష॥ తింతాలూ॥క॥ నిత్యానందమయాంగునకు త్రై
తత్యపానియుక్తహాపొర్తునకున్ గత్యంతర విరహి
౨౧ తునకు సత్యాగవందుర్లినకును సర్వేశునకున్॥క॥ఆ
దిమతత్త్వసవాఖుర్లిన, కాదరభావునకుం సజ్జనారా
ధులినకున్ వేదాంతగోచరునకును సాధ్యశ్యేవివర్జి
౨౨ తునకు సర్వేశునకున్॥క॥ ప్రాకటశుభచారిత్రునకు

కీర్తిసకలలోకహితమాగునకున్ వైకల్యదూరున
౨౩ కుని చ్చాస్యకృతి పరాయణునకు సర్వేశునకున్॥క॥జ్యో
తిర్మయరూపునకు విధ్వంతాఖిలకల్మషునకు దుష్టెం
యసంఘాతపరాజ్ముఖ జనరక్షాతత్పరమానసునకు స
౨౪ ర్వేశునకున్॥క॥ దూరీకృతమతరాంతవితారరమ నస్తు
నకు నిఖిల కలార్యణా గుణాధారునకును దుర్నయసం
౨౫ హర్త్రే శాపహునకు సర్వేశునకున్॥వ॥ అంకితంబుగా
నారచెయున ప్రబంధంబునకు సర్వేశ్వర మాహాత్మ్యంబను మహా
ప్రబంధంబునకుం గథాక్రమం బెట్టిదనిన॥ శ్రీసర్వేశు
రాజువేకలవు॥ - - - - - - -

కథాక్రమము

౧ ॥నా॥ సారాచారనియుక్తసర్వజనమై సర్వాతర
త్నాంచితాగారద్వారకవాటగోపురపతాకప్రాతసంత
ర్మైశ్రీరంజిల్ల గవేడ జూదమసగా జెన్నొందిదంబురాన
ఠీ, తీర్థాస్నానశివనచర్యనెక్కొత్తప్రరమర్చింథిజనస్తుతలీలై
౨ ॥సీ॥ అచటిశిలాదిసాధువులుతులోర్విశిష్టతమ
ణి వితానోజ్జ్వలములు, అచటివసారామ నిచయ
ములసాంద్రారణ్యామోదకల్పలతాన్వితములు

అచటిసస్యశ్రేష్ఠలక్ష్మలాపణంబులుసమానద్రవ్యవిబుధ
సంతర్పణములు। అచటిసరోదీర్ఘికావళులసద్యశబ
౩ హుదకస్వర్ణపద్మోత్తరములు॥ తే॥ నగుంచుదనమైన
గల్గుసత్యప్రవర్తనానైకజనములభంగిబాహ్యాంతరము
ల।నంతరంబెఱయుసవేకనతిశయిల్లె। భూరివిభవంబు
౪ జూడమర్త్యపురవరంబు॥ ఆ॥ అల్లనరాజవీథులది
నాంతములఁబరికింపనప్పురిఁ। బెల్లుగసంచరించువములు
బృహిష్మతగర్జలుదంతకాంతివి।దుర్గల్లతికాప్రకాశ
ములుదీపసముత్తటచానవృష్టిరం।జిల్లవసుంధరాగ
౫ గనేసమదచ్ఛపదిలతుంఘమర్ల॥ క॥ అప్పురిహయ
ములవేగము।చెప్పగమనమునమునకునలవిజెందదనిమ
చోనప్పవనవిశిఖవేగము।నెప్పగనేమిబిశిధరణిచింతం
౬ పంగఁ॥ ఉ॥ హాటకరత్నశోభితముతైతగునప్పురిసా
ధువీధులఁబాటలగంధులెల్లహిమభానునిలోవఱ
గశాబకంబుమై।చికిసమాశిశిమిగులసేతులుజా
తురుచానిబట్టిచ।ల్లాటలాలనర్పహాస్తకటకాస్వర
౭ ణంబులుఘల్లుఘల్లునఁ॥ క॥ నానాహిప్రులకుదక్షిను

ప్రాకారస్త్రేణిపాండవపరిషలలోతుగ। సాకల్యంబుగనిం
౮ తని।వాక్యపద్ధగనన్నులకువశముగునే॥ శ్రీ॥ అందరుసత్య
వర్తనులెఅందరుమేరుసమానధైర్యులే। అందరుదైవప్రాజ్ఞ
తులెఅందరుసత్కారుణ్యాంతరంగులె। అందరుదినకరత్త్రసు
లెఅందరుదానగుణప్రవిష్టులె। అందరుకీర్తిశాలి
౯ తులెఅందరుధనులైలెదప్పురంబునఁ॥ తే॥ ఆరాజధా
నిదనకలన।చారమర్యనిదాసమగుచుదనరగవెలయుఁ।
గారుణ్యాంబుధివిలస।ద్భూరియశోనిధినలోకముభూ
౧౦ వరుడెలమిఁ॥ సీ॥ వేయుంచేనేరాజువిమలజలాప్రాణ
కలనరంజిలుతటాకములుగాన్ని।త్రవ్వించెనేరాజుతతర
త్నసోపానకలితంబైనదీర్ఘికలుగొన్ని।కట్టించెనేరాజుఘు
నసత్రశాలలువివిధవస్తుసమృద్ధిచెలయుగొన్ని।నిర్మిం
చెనేరాజునిత్యవిష్ణులపుదాయతమలాంవృత్తుపాటిక
౧౧ లుగొన్ని॥ తే॥ కాన్పైనేరాజువిమతులఁగుదిలపడగ।కా
చేనేరాజుశరణాంధికలఘుపతుల।నతడుకళ్యాణ
గుణగణాన్వితుడుభునుడు।ప్రణామ్రద్రుడుసకలా
౧౨ మాత్యశ్రీముమివిభుడు॥ సీ॥ యేరాజునిత్యకళా

రమర్ల విభవంబు తాంతామర్లగాం కుని రాకరించు। యేమ
హాపతి ధైర్యసామగ్రి మేరు మందర తుషారాద్రుల ద్రుస్త
రించు। యేధరణీతల నాథు గాంభీర్యంబు జలనిధి గర్వా
బుస దిలపరచు। యెవ్వనౌర్యము — తీగ్ ప్రతాప తపఃస్ఫూ
౧౩ ర్తి దినకరచ్ఛాయల తేజము నొంచు॥ తే॥ నతడు బాంగ
డొందు జగతిలో శహారహీర। కుందమందార కల్ప గరుడ
దనేందు। సింహ్వాసురకరి తిక్తైలాస శేష తులల్య। చారు
౧౪ కీర్తి సలోవరా ఖర్త చక్రవర్తి॥ సీ॥ సతర్య వేదాద్రేత్వా
ష్ట దృపర్తనమెకాని యాచరింపగనెల్ల దనర్ల విధుల
సత్య శాస్త్రేతిహాస ప్రసంగమె కాని యాలకింపగనెల్ల
డన్య కథల। సత్యాగమ జ్ఞులౌ జనుల తోడనె కాని భా
షింపనెల్లడు పరులతో డి। సత్య దైవంబైన సర్వేశునే
౧౫ కాని కొలువడు పరదైవముల భజించి॥ తే॥ యినుడు
పశ్చిమగిరిను దయించె నేని। యద్రిసంఘంబు దల్లడిల్లిం ద
యెల్ల నేని। మరియు కలలోననైనను మరచి రైనప
౧౬ ల్కడు సత్యంబు లక్ష్మీ పాలకుండు॥ చ॥ కుటిల విరో

ధిరయాంధముల గోష్టిని జాజ్ఞలని ల్ప చుఁ గనమ్ము
త్రప్రగతి వారి చాతనరి కప్పములందుచు మారులేకవి
స్ఫుటముగనె లెనిద్ధరణి భూరి పరాక్రమ శక్తినెంతలచు
గపటుతర ధర్మమార్గమున భాసుర లీల యశోవిశా
౧౭ లుడై॥ శా॥ ఈ సరణిన్ సలోమ ధరణీంద్రుడు గారా చిర్
నద్రువర్యమెంతయు। భాసుర దుర్గరత్నాకు బంధుజ
నాళిక నర్థిఁ తెలాంటి కిర్। గ్రాసము త్రిం దజెల్లుచుయుగా
కటు నిల్పుటలె జ్ఞశేయు చా। రాసంలె కాక నిష్టము
౧౮ లు రత్నములిన్ని నిత్రాయుగాడునే॥ సీ॥ మది లోన
ధర్మమె మర్త్స లోవం భూకాంతుడు ధరణీ సత్రరుణా
నేలు। తరిదగు వానలు గురిశి సస్యాదులు దేశీపం
డునకు తప్పు తెప్పులుగను। గవిసంచయములు చన్న వసి
ము ప్రొక్కున విడుతు కొంగులునిండి చిక్క బిలగ। ధ
నకనకాంబర ఘనవస్తు వాహనమణి భూషణాము
౧౯ ల సమస్త జనులు॥ తే॥ సుఖవసతి జెందినె లవురా
డు శోభనములు। జేయుచును సత్యవేదసంఖ్య

లనిరుతానొక్కసర్వేశ్వరుని నమ్మి యుల్లమలర గాంతు రిహ
౧౦. పరసౌఖ్యవిఖ్యాతి ఘనతా॥క॥ తల్లియును తండ్రియును
నై యల్లన బోషించు ప్రజల నర్థులకెల్లన్ గొల్లలు గద
నము లొసగుర్ గల్లలు వినకనుల్లడెప్పుడు కలలొనైనన్॥
౧౧ ॥క॥ ఆనరాధీశ్వరుడిగతి మా భరము వహింప తమత
భుజగవరాహాష్టదిక్కులాద్రులు దమ తమ ప్రాభవము నెను
౧౨ బరాత్మ బడలికదీరన్॥వ॥ ఇట్లు ప్రజాపరిపాలనంబు సే
యుచుండి యొక్కనాడమ్మహావల్లభుండుల్లంబునను
ల్లాసంబు మల్లడిగొన నల్లనల్లన నరి దుర్గమంబగు నిజ
దుర్గంబుఖిలంబును బరిత్యజించిని శిక్షించ నపేక్షించి నేచివ
సామంత సుహృద్బంధు సేనాధీశ్వర పరివారకాదుల్
చితజనపరివృతుండై వెడలి యొక్కెనిక్కి సేసాంచి గ్రక్కున నం
జుక్కలలోనం జొచ్చ్కంబులగు వాని సెక్కొక్క డింజక్క నచి
క్రించు కొని కరంబులసరంబులు గాంగూర్పనేపరశిం
చు సౌరాంగనావితానంబుల మనోహాంభాపరంపర
౧౩ లకుర్గేవలంబునుండావలంబులై సుబ్భాంధవళంబులై నచి
క్రనిదుర్గంబుల తొరామెళవించిన మెత్తనిక్రొత్తసున్నం

ప్రమత్తుల కేత్తంబుల త్రమిల్లగుత్తంబుగా నంతసమరి
చిత్రరించిన కొత్తడంబుల వెయుత్తంబులను బహువిధసు
గంధబంధుర కుసుమలంకృతంబులుంబరిపక్వమధు
రఫలాంకేర్ణంబులు నుంబర ద్భుత శుక శారికానిక
రకలకలరావంబులుం హృద్యంబులునగు నుద్యా
నంబులును విలసత్తనతారవిందనిష్యందమకరందబిందు
సందోహాతుందిల ప్రమోదచరితాంతరంగ రంగద్భృంగ
సంగీతరవంబులం బరస్పరాబ్ధివర్ధిత కల్లోలమాలికా
౧౪ డోలికా విహరణ ప్రవాంప్లోదిత చక్రాంగ చక్రవా
కంబులం బరిపూర్ణ సౌవర్ణ దకంబులం బ్రకాశించు
తాసారంబులును ధర్మ నిర్మిత సాపానసమన్వితం
బులగు దీర్ఘికలును గత్యుద్భాంతరంబులం గేళిశాదం
బులుంగాలువ్రతలా టంబులు వాజీశాలలు న్వ
తల్లీశైలంబులు విచార్యమంటపంబులుం బాతశ
హంబుల భోజనమందిరంబులుం గనుంగొనుచు
ంజనిచని బహుజనరక్షితంబు సకృత్రవేశయో
౧౫ గ్యంబునను నగుధనాగారంబు సేరం జనిబలవత్రావా

కాపాటనంబు సేయంబనిచె నెందు ప్రవేశించి యొక్క
పరిచారకుని చే నపేక్షింపంబడిన మణిమయ పీఠంబు
నంగీకరించి యుండి యుచితాసనంబులం దగువారల
గూర్చుండ నియమించి యుండు రాశి కృతంబులై
యాత్మీయ శ్రీకనిష్పితాభరణామ్రాయముద్రితం
బులై వేరు వేర నిండారంబెక్కటి ప్లైదేదీప్యమానంబై
తేజరిల్లు బండారంబంతయుం జూచి తలయూ
౨౬ చి మంత్రి నుద్దేసించి యిట్లనియె. క. ఘన భుజబల
మున గాంచిన ధనమేకద యింతవట్టు తడయక దీనిన్
వినియోగము సేయకనిండు. నునిచిన ఫలమేమి గ
౨౭ ల్గు నరాహమైన పర్ణ. ఉ. చ్చండ నప్పామిశా
త్రువుల బాసగదోరి ధరిత్రి యిట్లను ద్దండత నా
త్రమించి భుజదర్పము పెంపు నగన్న యిద్ధనం బుండగ
నేటికి కరణాశి నారకనిచ్చి టని తల్చి చిత్తమునం దగు
నాటి చేవ నతు జూపెడు సద్వ్యయ మెట్టి పల్కుడే.
౨౮ ఉ. అనవుడు మంత్రి బత్యై వినయంబున నో రాజ

నపాలచంద్రమ ధనమ్ములు సత్యసంధులు మహా
త్ములు ధనుల్ బలు నిత్య ధర్మవర్తను లకేనే మిటంగార
తరాజులు వారలధనంబు దీర్ఘ న్రుచ్చినపలు తెన్న
ర్గ్ వినము [illegible] చిత్తములో నిటు దల్చగా
డునే. క. తమరను ప్రవింపకుండిన. ప్రమదంబుగు పుత్ర
పౌత్ర పారంపర్యాం. తముగాని ల్పునెంతా మేత ప్ర
మయంబున ధనము గల్గి జయమైనగరా ర్గ్ క.
౨౯ అను పలుకు విని యుచ్చ్వొటగల. తన పరిజనమెల్ల వినగ
ధరణీశ్వరుడ. ల్లన పల్కె మోము దమ్మిని దనర డు
౩౦ చిరునగవు సొంపు దళుకొత్తంగా క. ఎక్కడి
పుత్రులు పౌత్రకు. లెక్కడి ధనమెవరి తరుణులు వెవ్వ
రికలు ముల్. సిరి మనుజు సివాయయాలు ఉకెక్కడు
౩౧ శైతెలి విగలుగం సిష్టులు జగతిలో కాయము
లంబు బుద్బుదనికాయము లింద్రియసౌ
ఖ్య్ర వర్తనలో. వారయలు వీని నమ్మి కాని
వానప్పడే ట్లు ధరించు వేగమై. భీయుతు

దైనసద్గురుని దివ్యకటాక్షము జెంది ముక్తిసంధానయుక
౩౨ మైనకృతార్థులు తత్పరబుద్ధినొనర్చుకుండిరి॥ తత్ప
దివంతులూరావించెదు నని చెడసదనములు గట్టిన ఖిలేశు
నకుర్ణిష్టునరత్న శోభితములుగ నను పానముతేచు
౩౩ నిశ్చయింబుగ్గనిడిగర్॥చ॥ అలఘువిశేషతత్పరతనప్పు
డశిల్పకళాప్రవీణులఁ బిల్వగ బంచివారలనుప్రేమ
దనాద్భుతాలజేసి వేడ్కదారనెలవిం బెరించు రాజుల్
వమునసింపుగగట్టిగ బంచె తెరావెలర్నెలకొనియా
దిదేవునకని దితరమర్త్యమనోజ్ఞధారుణీశర్॥సీ॥
౩౪ నిర్మితమణిపుష్పలకంజిలునత్త్రిప్రాకారములు
ముఖిచిత్రములును శిలా గృహములంతరా
ళికములును గర్భగారములును గక్షాంతరము
లు తెలుపు కళాటంబులును గోపురంబులు తళ్యా
గొమంటపంబులు నంతరాంత రప్రదక్షిణావిధి
క్రమంబుక్త మార్గముల బహువిధనైవేద్య
౩౫ పాకమెంగర్॥తే॥ మందిరంబులతోనతి

సుందరములుగాంగ శిల్పకళాప్రౌఢిగడలుకొనగ
గట్టిరి శ్రీలు మొదటైన పట్టణమున॥ గుడియుసర్వేశు
౩౬ నకును నక్రమశిలమతులు॥వ॥ యిట్లు దివ్యభవనంబు
లన్నియుంగావించి శిల్పాదికారులతెంచి రాజున
౩౭ కిట్లనిరి॥శా॥ అయ్యా యాసైతి విమానకటాక్షము
నసాదర్శాంతత్రుమం బాప్పుగా నయ్యెర్చె గోవెల
యంతయు ర్నమలిప్రతిష్ఠాకార్యాదైవంబులర్జే
యుర్నింగా వలెనెట్టటన్న నగసృష్టింజేయుసర్వేశు
నింజయర్నింవిమానతరమె వృద్ధామతుల గక్షింబాంద
౩౮ గానేదితెర్॥సీ॥ యువ్వనికంత్రిలో యల్లలోకంబు
లుబ్బజిప్పెంపున వహించుబాడవదంగు యువ్వనిఘు
నతేజిదినకరాదికరాదిప్రభాజాలములనైన బ
డిమ్రింగు నెవ్వానిరూపాకారములద్దిదని నిశ్చయింపవే
దములకునెరుకవడదు నెవ్వని చవర్యసమిద్ధచారిత్ర
౩౯ లు వాఙ్మనసాతీతవర్ణితంబు॥తే॥ లతడెసర్వేశు
రుండు మహాత్ముడతని బల్లివ ఖలాం ఉపంకప్పలు

ప్రజలుగజ్ఞానజ్ఞి యీగుళ్లఁబట్టినెయతాపచారిత్రము

౩౯ గావెనినపేఁతుగాకము దిని॥చ॥ మది దిలపఁ విలయుత్తల

నమత్త్వతదేవనివాసమద్యశా। చితుడగునాచిదేవ

నకుఁ బ్రతిమెయిఁ సకలోరపచారములఁ రతినడపింప

టాప్పగు దిరంబుగనింతియెతా తవెశ్రివ్యై ప్రతిమలని

౪౦ ల్వనేశికి దిబ్బా వ్యామనంద గడెన్ని భంగులఁ॥క॥ అని

నిశ్శ్యాయించి కల్పకంలను తత్త్ర దచిష్టకనములఁ ద్రుల్ల

లుగానునరించి పంచిసర్వ। శునకుఁ శ్రీక్షేత్ర యుక్తి

౪౧ సోంప్రదలిపేఁ॥వ॥ ఇట్లు ఖిలస్థలంబుల ననవరతంబు

నంద్రిసంధార్యకాలంబుల ననేక భేరి వ్యాదంగాది

వాద్య విశేషంబులఁ గాహళ శంఖ ఘంటికాతా

ళాడంలంబాడమి నాంరవంబులొత్తై పెట్టినాక

సంబంధిపురాణ్నిల్లగత నృత్తన్య వినోదంబులఁగ

రడిపితాసహస్రప్రభాంజాలం(బులం)బరితోషంబావ

హించెల్లనెడనెడ బరిపత్వ మధుర ఫలా దుర్లి పహ

రంబులం బహువిధ భక్ష్య భోజ్యాది మహా

నైవేద్యంబులం బరిపూర్ణప్రాంప్తాంబైన సర్వేశ్వరు

౪౨ నకుఁ దృప్తిగా మహోత్సవంబులు నడుపుచుండునె

డ నజ్య టచ్ఛాశి జనంబులం దరుఁ దదనుగుణ ప్రవత్త

కుల్పై యితర దేవతా ప్రచింతనంబుడిగి మృద్దారుపా

షాణలోహాదులం జేసిన ప్రతిమలం (నిరాకార) సాకారనిరం

జనుండగు నెంత సర్వేశ్వరు నింభజింపుచుండిరిట్లు

భోగమోక్షాధికారసిద్ధికారణుండైన సకలోరమా

ధీశ్వరుండనేక అక్షంబుల రాజ్యంబు సేసి కా

లవంశంబున కంచత్వంబునెంది కృతార్థుండయ్యె

తదనంతరంబునం దతుపుత్త్ర కలప్రగల్భంబు పెంపున

౪౩ రాజ్యభారంబు వహింప నేరమిం జేసి॥క॥ ఆ

శరీర పట్టణమున కధీశుండగు సల్లనస్థు దిద్ద బలా

ఢ్యులింత్రాశాయుత కుటిలుండా దేశవ్యు నతు

౪౪ నెల్లనధివరుడయ్యెఁ॥క॥ పట్టాభిషిక్తుడై ప్రజల

పిట్టు కలంచి పారసాండ జ్ఞాకలనం త్రిశిపైచె తోరణా

బులు పట్టణాదుల జనపదముల బౌసురలఁ॥

౪౫ ॥చ॥ గుడులుగ వేఱువేఱ తుని కొన్ని పురంబులుగ రాచిరి వాని
పైపడి బలముగాఁగ నుక్కైరి కరిపాలన కర్ణదనగు రాచుర్వా
రి నింపొందవగ నిల్పు తత్త్వ తులనూహించు కుదాప్పు చు
నె ప్పైపెద్దలగ్ మదినెంకతె ఖ్యాతాయక బ్రువుత్ర తరాజ్య
౪౬ వుశైయచాల్ప దెగ్ ॥చ॥ తనపని దొడ్డుగాఁ దలచుత
క్షువైన నిరాకరించు ననుర్గాని పని యుంత సద్భావ తనంటి
దినేతమెని వృధాంభిమానిత్తైమె తనుగాని యుండను బ్బ
ముంను ధనరీతగాంచిన యనరీ రాజవర్తనముల నె
౪౭ న్నవారి గని తామ సవృత్తి నదల్పనెంత యుర్ ॥సీ॥ చం
డివర్తకుల నుద్దండ తరావించిన యుఖ్యరా లాప
ముల్ నడిపి కొంత మెచికాపుల నెల్లమెల్లన పిలువంగ
బంచి నెరుపు న లావించి కొంత బలిమిమైచి ల్లరప్ర
జ బట్టి తెప్పించి మించి యాగ్రహముగా వించి కెం
త ఫల్లరిచే కోర్గ కొల్లలనరి తప్పి బెదరించి వాక్రావి
౪౮ దిగదిమి కొంత తప్తె ॥తె॥ కెలాడిపం దెంపు గెలుపుల
గొంత కొంత తప్పులొంక కొన్ని లేని వితాప్పు కెంబి

పింజనుల బాధించి యారీతి దేశమునెత్తు తుపిల మార్గంబులను
౪౯ పెక్కు గరాచిరి యుతడు ॥ఉ॥ అల్లిన పట్టణంబుల విహార
ముసల్పు చుమ్మర్ సలామ ఛరా వల్లభుచే ప్రతిష్ఠగని వైచ
వలీలదనచ్చర్ గుళ్ళ యుండెల్ల శిలాది విగ్రహావిహీనతగ
నైని నవ్వినవ్వియూ కల్ల వెరుంగ వెన్నడు జగంబున దంయ్యా
౫౦ ముతెని జాతరల్ ॥మత్తకోకిల॥ యిట్టి దుర్నయ సేయగా
మనకించుకంతయు దోచునే వట్టి గుళ్ళ ప్రతిష్ఠ జేసినవా
నిషాగర్వము టుండగా చుట్టు నిల్చి నిషేధించు పారుల జా
డమంచి గుణ్యాంధుర్లే పట్టివేసినమైన నిలవేరు బంచి
౫౧ గొల్వకని తర్వమర్ ॥క॥ అనిరియుల్లసంబు లాడుచు మ
నవశమై యున్న దేశమధ్యంబున నీకనరాని దేవభజనము
లొనగరాదదటంచు నృపతి యూహించి పర్ ॥
౫౨ ॥ఉ॥ అప్పుడు శిల్పవేదులరయంబున బిల్చి దినం
బాసంగి మీరిప్పుడ బోయి దేవళము లెచ్చటెచ్చ
టనియుక్తస్థానములన్ గొప్పలుగా రచింపుడని కెం
దరగొందర బంచి వారిలోన్ నెప్పురుమైన వారినటుని

౫౩ ల్పవినిర్మలహేమమయరథ్య॥క॥ తప్పించివారిముం
దర, కుప్పలుగావైచిపెద్దకొలుములనిడిబా, గొప్పగరి
గించియయ్యున్నలనప్పుడశయించెవిగ్రహంబులబేర్చ॥
౫౪ ॥సీ॥ ఇట్లు బల్లాసలనిడిపైడిపడినారదికళకళనీరుగా
కరిగిదానిననుచ్చూలబూరించియచ్చువేడల్పిపిమ్మట
చక్కగాదిద్దిపడిశినాచ్చి, తళతళమెరుగులరాజెలితి
తీర్చినవిగ్రహంబులనాయితంబైనగుళ్ల, యందుప్ర
తిష్ఠించియనవరతార్చనలాంగితిరుణాళ్లమహోత్స
౫౫ వములు॥తే॥ పరగనడుప్పబునంచిప్రజలనెల్లవే
గరప్పించిమునుపటివెల్లివారాను, డెప్రతిష్ఠించినార
మహోహమవిగ్ర, హములబహునామములవినినహా
రహంబు, గొల్వుడనియాజ్ఞవెట్టించిగురుతరము
౫౬ ॥క॥ అగీకరించిబ్రదుకుండి, వెంగళులైచడతే
మారువెరవకమదినే, బంగరువేల్పులగొలువజా
౫౭ సంగనివారిండ్లువిడిచిజరుగుడివేగ॥ ఉ॥ నా
వినివారలందరువినమ్రతనిట్లనివిన్నవించిరా, భూ

వరశివమహాజ్ఞతలబూనిభజించెదమట్లకానిచో, భో
వకనేతుర్నమెతాలగిపుట్టినభూమములుబాసిపోయ్యెద
పెం, ద్రోవలపేరుదేవరయెఱుంగునుద్రోవుమమ్మవి
౫౮ యరుల్గర్ద॥ శా॥ అంతర్లీనచిదంచిరాంచితకళా
ధార్యనత్రింశూనశూన్యాత్మైర్, యంతాపూర్వవిధి
ప్రవర్తనపరిత్యాగంబుహేయంబుగా, జింతించంగ
నశక్యులైరినల్పసంస్థాభయవార్థిప్రేరా, బాం
తేదర్పమునన్నగ్రామమ్ము లిలతదివ్యాంబరచెల్లౌమా
౫౯ హింప॥క॥ తే॥ తమకుసరిపోనిరాజుబూధలకుజిక్కి
వదలలేనైరిదుత్సహావాసముననుచు, తల్లియడబా
సిపోలేనితనయులట్ల, యున్నయూరునుకన్నతల్లి
౬౦ నెపుగరి॥ క॥ అనియిట్లఖిలముబుత్తించినదేవుని
మరచినరులుచేసినబొమ్మల్, ఘనదైవములనిత
పుత, ననవరతముగొలువజొచ్చిరజ్ఞులజనముల్
౬౧ ॥క॥ ఆదిగాళ్లనసుజ్ఞానం, బుదయించుటన
రులకరిదియగుదయించినచో, తుదిదిమట్లుట

రిచిత్రులయి కప్పుడమగునెడను చెప్పుచుండు బహువిష్టం
౬౨ బుల్ ॥సీ॥ ఆదిమధ్యాంతశూన్యప్రభావతనుకాద్రి
వెల్గుశ్రీమహాదేవునంకుసత్కృత్తియుక్తి నియుసమర
సజ్జ్ఞానంబు పెక్కండ్రులాపలనెంకనికిని। పరమేశ్వరాత్మ
పాప్రాప్తివశంబున బుద్ధినిశ్చలభావమునఁదనచుఁ।
గానియుండరకును గల్లదట్లు నసల్లనస్థ డుపరిపాల
౬౩ నంబానచుఁ॥తే॥ రాజ్యవునగల్గు ప్రజలెల్లరా
జున్ప్రేమయి। జిక్కి పరదైవములగాక్షీరత్నజముగ। నప్పు
డుండరిలాన తారకేశ్వుడను మహాత్ము। డొక్కరుడె కా
౬౪ డెదన్సృష్టిపైయొప్పె జగతి ॥వ॥ తదుద్భావంబెట్లనిన నిట్లి
శ్యాటిజనంబులందరుం బరమేశ్వరభక్తివిధానవిజ్ఞా
నయోగవునంబు మొదలనంగీకరించియుండియుం
బిమ్మట తదియుర్థ్రసామర్థ్యంబెరుంగనేరక చాంచ
ల్యభావంబులం జెంచెంచిన యుపవర్గసౌఖ్య
పదప్రాప్తత్వంబఖిలజ్ఞుండగు సర్వేశ్వరుండుం
తలయునెరింగి జగదుపకారార్థంబుగా సమస్త
జనతారణకారణంబగు తదేకనిష్ఠామహాత్త్వం

బు జగత్ప్రసిద్ధంబు సేయుం దలంచి యవసరంబు నా ॥తే॥
౬౫ యుత్తులనియడుపట్టణా। మత్రాంతశ్రీదనచర్చనచటు
డగుస। తన్ముత్తి వుయుతజనసందోహపాత్రుయత్పైయెం
౬౬ దు బుట్టి సాతెరాంబుర్ద్ధిడాంగి ॥సీ॥ కొన్ని దినంబులు
తన్ను లుదెరవక నంతరంగసమూర్ధినతిశయిల్లె। తరావి
తబయలెక్తి తన్నయంబును భావశంద్ధి కన్నులువిచ్చి
చూడనేచెఁ। కడుమోహబంధముల్ విడదన్నవా
నని తలచి పాదవులుయిదల్చ్యసాగె। సంబంధజనమ్ము
పాశ్రవణాపరాజ్ముఖబుద్ధి పానుపు మీఁదిపా
౬౭ లార్డదానాగ ॥తే॥ యెగపోపాసనస్థితినుంద
వలయు। ననితరంబుగ గంగాచర్యుండె నవనిమీఁద।
నలఘుసంసారసంకెలంబంటకుండ। నడవవలెనని
౬౮ భావితప్పుటడుగు లిడియె ॥ఉ॥ తిన్ననిమేను
కన్నుగవతేటభుజంబులతీరుజెళుతువా। కన్నుల
సొంపు వక్త్రము వికాసము క్రానుజెడంగు చిత్తు
లఁ। వెన్నెలలీలనవ్వులు వినులకింపగు ముద్దుపలు
లుల్కు। కొన్ననమేనికాంతియును కీర్తినుతింప

౧౯ గనెప్పనెంతయుఁ॥ ఉ॥ ఆడగబోవఁడూరకదనం
తటనెంక్రాతవేళబట్టిపై। తాఁడితంవూరువెల్లతను
డాకెంనిపోయినబాలయువారితోఁ। నాఁడగజా
క్ష్యగానివురియంగనిఖిలేశ్వరునందుఁజిత్రము
ల్లాడగనిర్ఘరుల్విడియర్డిడలనాతనిభాగధేయము
౨౦ జెప్పశక్యమె॥ సీ॥ పరువడినక్షత్రభాగ్యసం
బుశాంతకమున్నప్రాయంగనేర్చెనన్నివిద్యలు।
లక్షణగ్రంథంబువీక్షింపకయుమున్నకావ్యని
మాణ్యంబుఁపునతగాంచె। వేదశాస్త్రపురా
ణవిద్యలుచదువకమున్నవేదాంతార్థములు
గ్రహించె। శ్రవణాదిసాధనశాంతిబూనకము
౨౧ న్నెస్వస్వరూపజ్ఞానసరణిఁజెందె॥ తే॥ నవవ
హాత్తుడనంతకళాశ్రీనగంగనా। నాచిరా
వుడనగనితాన్యపవర్గ। మార్గసంధానకేరు
డనవ్రహిదనచె। నతనినానియాండచర
౨౨ మెర్రైఁయరుజున్నైన॥ మందనదర్పణాం॥ వు

ల్లమలరజేయుతన్సాహజవలప్రభావము।చెల్లజను
లుగరాండిచూచియుండునిక్షిదనుర్విని। జొల్లివిన
మనంగదృష్టిదోషమనుచుచంద్రియుర్। దల్లియు
౨౩ నువునంబులాశనదాఁపక్సంపశంతయుర్॥ వ॥ యి
ట్లుఇనదినప్రవర్ధమానుండైయుచినవసౌందర్య
విలాసంబులప్రకాసింపుచుండునెడ దక్షపుత్రాది
సహృజ్జనంబులతనితిందగినకుమారికారత్నంబు
నూహించిపరిణయంబుసేయుసమతక్షివెబ్బైటె
౨౪ జెప్పబంధుష్టలంబులంబరిశీలుంచునెడా॥ తే॥ క్రా
న్ననవిలుతునిశరమన। పన్నతితెత్తినలతాంగిపద్మంధు
లలాఁ। నన్నపురెునెడుంగన్నియ। గన్నులపండువుగజా
౨౫ చికడుంవెరాదముసర్॥ చ॥ పదములనీటుజంఘికత
లబాగుకటిస్థలిపెంపునాభిసంపదయునుకాను
తీరుచనుబంతులశోభయుకావిమోవియొప్పిద
ముసుకలికన్నగవబెళ్కులలాటముసొంపువేణిచ
క్కదనమహానుతింపనిదికామునియారవబాణ

౨౬ వెంకటా౹ సీ౹ యింద్రనీలంబులనెనగారార్పఁ
గూడునె౹ వివరింపయింతాయింతి వేనవికిని౹ పవడంపు
చేటుగా బాడింప జెల్లునెవ్వా విపనీకతికెమోవిరుచి
కి౹ సంపూర్ణచంద్రుని సరిశాయలవచ్చునె౹ వర్ణింపనీ
కాంతవదనమునకు౹ చక్రవాకంబులసాటెన బాడి
౨౭ చెం౹ వర్ణింపనీతన్వి చన్నుగవకుం తే౹

శిలలుగాకున్న కఠినతజం దకున్న౹ తప్పువ్వాన
కయుండిన కవడాకంగ౹ కుండిన నవివిసరి వ్రాల్చ
౨౮ నెప్పుగాకు౹ ఉ౹ యీతవిరాకు బ్రాడదగు
నెంతయు నాతనికవ్వహానమహం౹ శితరఖాంతు
తెక్కనాకునింపు వెంయిందగు వీరలప్మ నెరా౹ జా
తరతీసమానులన జాలుదు తానిని వారలంద
రుణ౹ గాతుకవ్వత్తి సంపుటితకార్యమునందు విని
౨౯ టి తాత్పర్యకైగతే౹ పెండ్లికైరాతురువారి తారబె
ట్టు దావ౹ నుచితసల్లాపరీతులనెంకమాటు౹ మం

కరించిరారావె దాం మున్నందుగానె౹ భాగ్యమునిస
౩౦ మ్మతింపతప్పరతనప్పడు౹ ఆ౹ గురుజనములబు
ధులగాంచినసిద్ధాంతి౹ విదులబిలువబనిచి వేట్టుకనర
నెరసిపర్ణ్య దినమునం దాక్రశుభలగ్న౹ నిశ్చయంబు
౩౧ చేసినేప్పర్మిగులు౹ సీ౹ వెచ్చవెచ్చ కగలహితసు
హృత్సంభుజనంబులరప్పించి నగరమెల్ల౹ కడునలం
కరణంబుగావింపగా పనివిల్లి తులతించువచ్చల
తోరణములు౹ గట్టించివివిధసుగంధబంధురపు
మంపువములు దిక్కులనిండ బ్రమదమెసగ౹ భేరివ్యా
దంగాది ప్రధులవాద్యవిశేషములు మ్రోయుచువా
౩౨ రాంగనలనెడనెడ౹ తే౹ నలరిహాల్లారహాలాదినా
ట్యములునెరప౹ కదిమిచేసాంచి వ్రంది మాగధులు
వొగడ౹ వేడ్కమీరంగ శుభలగ్నవేళశాస్త్ర౹ సర
౩౩ ణికి చేసిరి తారోచ్చ్వని పరిణయంబు౹ ఈ౹ గావేసి
శుభగ్రహంబున్నైత విశేష దినంబున వానిలిని వరం౹

తాళ్ళ్యచరిత్ర

భాసురమైన యెుక్కప్పవుబాన్నవనెుక్క విశేయని
త్రుంచాలశాపనేకేళిలాలసముదంచితభావము
నితర్యచిన్నమెూళ్లాసమునందుగలాంచిరసులిలా
౮౪ సగతిర్విహారింపుచుండెగకెనలవుసల్లేనంతప్పై
ఈవెుర్వెలదికినియరాచకంబువెవిళ్లయెుర్తెలుపె
త్రైమెుగవముగానర్వలవరెుర్జన్మమెునలన్నై
౮౫ లరీవముగ్రవ్మెకతపెద్దయుగర్భచరంబున నెుప్పి
తగూంచుర్ండపేవనొంపతమరియుర్బ్రాత్తులుసొచ్చి
నగనెనమ్ము ద్బియశంపైవెశనెుక్కముద్దుతుపారశుకు
౮౬ తేజప్పడుపుంపనృైనతంత్రిప్పంనార్లోహావలియం
బుప్రకటవుంగవెుదటనిడిసాంద్రకవుగాంగమ
రియునాంతనితాంభుర్యకుమారుడనుచుపేరు
౮౭ చెప్పిరియచ్చాటిపెచ్చెల్లవయిల్లపతర్యంబు
వడసితాళ్ళ్యండుగృహంస్థాశ్రమధర్మంబవలం
బించిజలంబునంజలరుహంబుచందంబునపకల
విషయవార్యపారంబులండవిలియుండవ్పలకబ్ర

తాత్రహంబును నితర్యంబులైన కృత్యంబులన్నియుం
బరమేశ్వరార్పణంబుగానెునర్పుచు నిరవధికభక్తి
౮౮ మార్గంబున బ్రవర్తింపుచుండెకెపరధనముడ
లబడెయర్యెడబరసతికన్నెత్తిచూచిభాషింపడుతత్తు
రమతి నార్తస్తుతియునుబరనిందయు విన్నదుచెవుల
౮౯ బరమగునీతిగనేఆకాన్షవారలనరసియుష్టాన్నం
బువెట్టించుసరిపొండువెశన్నైనవస్త్రంబులొసగునువ
డవడవన్నికెడబలికాలమున బ్రవాసులకుచిలిచి
వాసస్థలమున నివాసముచెదరి రాత్రులవారి
కిండ్లుగట్టించుమరియుమండపెసవిలోనమరుభూ
ములను చలివేంద్రలాపాదించుసాంద్రముగనూ
౯౦ తేవెదవడిరన్ననడుగంగబిడియపడిన వారిచా
వంబు దెలిసి నిర్వంచనముగ నర్థమొసగును దా
రిద్రహతముగాంగ సత్యపామూర్తిలైమెయె
౯౧ గ్లజనులలోనకేపగలునురేయునువిడితం
బుగదరిమిశేష కృత్యములుసల్పెడుచాశముగు

లనెడగలదటంచుర్ఁదగునుత్తరనిమిషమైననమ్మడుబుద్ధిఁ
౯౨ ప్రముఖులగంపించినదారకేలచేకురినర్ఁహోవాచలంబెం
తయుర్ఁదలక్రిందైననుభానుడస్తగిరివాంఛదోచి
నఁదిక్కజాలవలియల్లాడినవార్ధులించినమనోవాః
త్రాయకర్మంబులంబలుకంబానడసత్యమెన్నడికిమా
౯౩ నందాత్మసర్వస్థితిఁ॥వ॥యిట్లుండియొక్కనాడప్పురం
బునమున్నసలాశమాధీశ్వరప్రతిష్ఠితంబైనయనర్ఘ్య
మణిగణప్రభాసమానంబయుర్వినునసాదరణా
భావంబునంగనుపట్టుసర్వేశ్వరాలయంబుగనుంగొ
నితదీయవిచిత్రరచనావిలాసంబునకుఁగాంతివిశే
షంబునకుం గాతూహలమానసుండైతన్మధ్యం
బునసగుణరూపలక్షితంబైయవిరుపవిశిష్టంబగు
౯౪ నవిగ్రహాశుభవిమియుంలేక నిజభావంబునకనుకరణా
ంబుగా గగనమార్గరూపలక్షితంబైనపరబ్రహ్మస
ద్భావంబునకుంబరితోషంబునొందుచుండదన్నిరా
కారణరండగుసలామునినిగుణనాధారసని
ష్టాగరిష్టాభావంబుదెలిసియతనింగీర్తింపుచున

ఇతనతువిహారస్థానంబుగాగైకొనియచ్చటిజనంబు
లకెల్లనిర్గుణాధారసంధానమార్గణంబుదేటపడం
గరప్రుచుం బరమానందభావంబునంబ్రవర్తింపుచుండె
౯౫ ॥సా॥ నిత్యానందమయస్వరూపత్రిజగన్నిర్మాణనార
క్షాహతప్రత్యాసత్తమనస్సనిర్ధరత్వమ్మాపాలి
ణాసర్వామరస్తుత్యాంఘ్రిపద్మదమాననుభావవిమ
లశ్రుతుశ్రీకృస్ణుసిలవన్ఛులత్యాచిష్టస్థలప్రదాన
౯౬ చతురాదివ్యప్రభాభాసురా॥క॥సర్వేశపూరదు
ర్వపర్వతనిర్దళనప్రిదురచ్చత్రాగలసంస్థిరావ
ణాసాయిస్థలదసుప్రపౌత్రాణాసత్రయమానభ
౯౭ ఠీచరిత్రా॥పంచవామరం॥నిరంజనైకచిత్ప్రకా
శనిత్యసత్యవైభవాపరంపరాభివర్తమానభా
వ్రకప్రదాయితాపరేశ్వరాభిదానపూరపా
తేంద్రనానలాదురంతశత్రువర్గషట్కతీయ
౯౮ దప్రభంజనా॥గద్య॥ ఇదిశ్రీమదివ్యబూరిశ
రభనారాధ్యసద్గురుప్రసాదలబ్ధాష్టవిధకవిత్వ

ప్రవీణావినయబుధశరణాగారదానవిజగోత్రపింగళినాగ
యమాత్యపుత్రుయల్లనార్యప్రణీతంబైన సర్వేశ్వర
మహాత్మ్యంబునందు గణితేశ్వరుండగు సర్వేశ్వరుని భజ
నంబును సలాలవుని రాజ్యాధికారంబును తచ్చయ్యి
గుణాకీర్తనంబును సర్వేశరాలయనిర్మాణంబునుం
భక్తిప్రవర్తనంబువలననేక జనంబులం గృతా
ర్థులంజేసి సలామాధీశ్వరుండు బంచత్వంబునుం
ది కృతార్థుండగుటయు బ్రహ్మ ఋదుల్లొలుండగు నెల్ల
నన్నుండు తద్రాజ్యంబున కధీశ్వరుండై సర్వేశ్వరాల
యోల్లంఘనంబుసేసి తత్ప్రతికారంబుగా ననేకదేవా
లయంబులుగట్టించి బహునామంబులం గనకవిగ్ర
హంబులం బ్రతిష్ఠించి దైవంబులుగా వానిననవరతం
బునుం గొలువనచ్చటిప్రజలనెల్ల నియమించి శిక్షిం
పుచుండుటయు తదవసరంబున జగదుపకారార్థం
బుగా సర్వేశ్వరుండు తాళ్చ్యులని బుట్టించుటయు
నమ్మహాచక్రరుని గుణాకీర్తనంబును దత్పరిణామం

162

బునుం దత్కుమారోత్పత్తియుం దదియోపదేశం
బువలననచ్చటిజనంబులు సర్వేశ్వరునారాధించు
టయునన్నది ప్రథమాశ్వాసము ॥

The poets name is పింగళి
ఎల్లనార్య

తారాశశాంకచరిత్ర

Canto II

౧ ఉ॥ శ్రీచిన్మయస్వరూప చరాచరనిఖిలాబ్జసంభ
వాంబుధరసత్కార్యచారయుతజనావనప్రాచురభ
౨ సమాఖ్యలిఖితభవసర్వేశా॥ తే॥ అవధరింపుము
తదనంతరాభివృత్త మనఘచరితులు సర్వేశ్వరాంఘ్రి
కమలభక్తినిష్ఠాగరిష్ఠులా సత్కవీశ్వరు విన్నవించెదనే
౩ లమిసవిస్తరముగా॥ ఉ॥ అంతట సన్మనస్కుడు నిజా
ప్తులుదెల్పగ తారాభ్యవర్తనం బంతయు నాలకించియు
సహిష్ణుతనెవ్వడు మత్ప్రతం బెంతయు చీరికి గానక
నిశ్చయతుదీర్చిన వెల్లివెల్లివే ఆంతయు మెల్లజెప్పుచుప్ర
౪ జావళి చెప్పెడు నిర్ణయంబు నా॥ క॥ ప్రజలెట్లో పి
శవిగ్రహ ప్రజలు బాలించినూ నవ్యభావంబున

కర్మనిజమతసిద్ధాంతపనిగాని గజగజ లాడుతు మనసు
౫ గదలేవేగర॥ క॥ గుచ నిందుచు చెట్ట నగుమదవడి గనిమోల్వ
గలతనపతికలుషాంతఃకరణజనులగలంచుచు దనవా
౬ హినికెంతయుగాలవెట్టి యుశ్రేతెల్లన్॥ క॥ భూరిభయా
న్వితులై యప్పారులు తమదమరుచుండ్లిని డిచిపరువు
లువారక జేరుండై నిశ్చలమహాద్రయారూఢితో
౭ భూరిడాంకరుడచ్చట నిల్చెన్॥ ఆ॥ అప్పుడతని నిశ్చ
లబుగుభావంబు మనసు లాగి నదని చెచెనతనెను డి చెట్టు
దొరపవె గపిలుపించి యుల్లనె నయునయములనల్ల న
౮ సుడప్పుడు॥ తే॥ నీవెకదమా బంగరు దేవరలల్లము
లపెంచు దెలుపుడువలెనీ దేవళఘనమందు యాంది
౯ వరనడమంత్రమను చెడెలుపు దపప్రజల॥ క॥ పైకెం
త్రనదితిమాంచిని కాంక్షనిర్ణి గ్రిట్టి కన్నులు రని లక
నీ విక్రద్దని లుతురెచనుమిక భక్తతనెంచెనిక్లైన దత్త
౧౦ ముచెలుపర॥ క॥ నాయా జ్ఞకాంతయును నుమ
రిని యాజ్ఞయొకింతగన్నై నేప్రజలకున్నా ఏయి
దిమంచిది తడుమే లాయమ చూరవుగదలచు

౧౧ హాత్మాదరియర్॥ఆ॥ అనుడ నవినీయహాంకా
కమేజికి॥ శేలరాచచిక్ష వినుము బుద్ధి॥ గరుపనీవృనేను
కర్తలమేమవారి ప్రాప్తినబ్బుగా తప్రుజలతెల్లి॥సీ॥
౧౨ క్షిరచిత్తులకేపెక్కు డెల్పగనె జికితెలిపిన జనములని
శ్శ్లులుగాకు క్షిరచిత్తులైనని చెప్పినపని బూని
మొదలిడియాచారంబు వదలుచుట్లు॥ మొదలిడియా
చారంబువదలినీయా జ్ఞకంజికి పివృనిన్ని జెరుపె
ట్లుచెరినాబోధకం చిక్కినన్లైనను నిత్రరినిన్నుపాడగ
౧౩ నితారుపట్లు॥తే॥ యింతయునదృష్టమె కదా
యిప్పుడంనీకం॥ యీశ్వరాజ్ఞను నాటవెయ్యం
టనేకై॥ పుణ్యనకంగాకనిల్పునె ప్రష్టినబ్ధి॥ బుద్ధులై
౧౪ ననుపరిపెట్టు బుద్ధులైన॥క॥ తాప్పనము తుర్యడుత
నకం॥ దావిబుద్ధులుజెరితెలసినదన్య తగనుగా॥
కీవునునేనునంబరిమినిగావించినబోధగాన
౧౫ గంప్రజకత॥వ॥ ఆదియునంగాకనీవ్రా
జవు॥సమస్తజగంబులునీకం చల్లితిం చిక్షలల్లెత
త్రుతిపాలనంబుశ్చేయునెడ ధర్మాధర్మంబులేర్ప

రించియపహర్తకండంబు సేయునది తద్వ్యతిరుత్తంబైన
యుగ్రదండంబువలన మహానరకంబని చెప్పుదురు
మరియుసప్తాంగంబులంగాదువపడక శక్తిత్రయంబు
తురాశపాయపక్షులకారాది లక్షణంబులందర్శం
బుదప్పకరాజర్యంబుశేయునది యంబు చారమా
ర్గకవిచారుండేనియుం బంతంబునం బంకేరుహాంబు
చందంబున విషయంబులం జెందక మొదలనష్టానష్ట
వస్తువివేచనంబుచేసి దృశ్యంబులెల్లనష్టంబులు
౧౬ గా దెలసియదృశ్యుండునునప్పమేయుండునునా
వికల్పుండునునవాచ్యానసగోచరుండునునగుస
ర్వేశ్వరుండాత్రరుండనాశవితుసింగానెరింగియతనిం
జెరుటకుసక్షురునిప్రసాదంబువడసి తత్సంగత్యంబు
నశ్రవణమననదిధ్యాసంబులవలనసఖిలచరా
తచరియాపరుండై దానదృశపరాశపతాకంబు
లునడుప్పుచుంగహ్వానవాసజాతబాతిలక్కా
వరయప్పునవార్థకమృతుల్దుఃఖంబుల—

తాళ్వచరిత్ర

యడసవముఖాప్రెంక్తై యింద్రియంబులం బరవశుండు
గాక తామసాదిశేషదుర్గుణంబులం జిక్కుపడక యు
పరంతారంబు పరబ్రహ్మముదుమాన్వితుండై వెలసి శ్రీపా
౧౭ దుర్గుండుగా వలయునని యానతిచ్చిన విని పరమప్రీత్యు
ప్పుండై సల్లనసుండతి మహాశ్చర్యబంధివిమోచనం
బులైన భవదీయశ్రీవచనారవిందంబులు శ్రవణానం
దంబుగా నాకర్ణించి కృతార్థుండనై తియుష్మ
త్ప్రభావంబెరుంగనేరక నపరాధంబు జేసి తింగలాక్షిం
చి రక్షించవేయని యనేకధనకనకాంబరాభరణాదు
లు మునుండటని డిపరిగ్రహించునంతకు పాదంబుల
ప్రాలియేకతంన్నంగీకరించి యాశీర్వదించి వీట్కొ
లిపినంగొన్ని దినంబులు స్వర్గవాసంబున రా
జరింబు చేసిగాలవశంబున బంచత్వంబునొంది
౧౮ కృతార్థుండయ్యెనంతనక్కడాంగ సీగయిబ్లుతార
చ్ఛ్రిందవ్మహీంద్యనివలనన యాచితంబైన-

శ్రపర్వ మదుర్గలకును గొల్లలాడంగ విని తనప్రియబం
ధుసైదైనగసెలు డుచతి కరుడేరనాతని కదుర్గలకునొవ్వా
రెనప్పించబాయినన తడుచనకు ను చితంబాలసంగినాను
౧౯ ల్లనప్పించినగ్నై కారండు నెనసల్ల కాంతయను చంగతె
న డిగినంతయు వర్తిల్లెనప్పుగాక మొసగిపత్రంబు గె
కొని యుర్వాదన్న నాశ్రయించినవారికినాత్మదత్వ
౨౦ మింపుగాదె యుఫుచుసంచరింపుచుండెను కయల్లజ
నంబులు దమ తమ యిల్లములలరంగ ఛత్రింరయుక్తిడ
లిపర్ణ బిల్లరవేల్పులగాలవగ నెల్లమును చుతార
౨౧ సైరిజేరియుండిరి కణాకర్ణి టులు అంతట సల్లనస్నన
కునాత్మజుడై తగుచన్న కేరిదా నెంతయు రాజల
క్షారము వహించి తుదింతన తండ్రి గన్నసచాల్చంతియె
రుంగలేక తారి జాడవహింపుచునంత కెంటకాలాం
తతవృత్తిచేప్ర జలనాతిర్వెంయిర్ దురతింప జేయు
౨౨ చుర్గ ఉయా సత్వరలివనోడ కుడిసాధ్వాసమేడిరి
నంచువారు డా సత్వమెడల్చి యున్న వసనంబులు ధృ

తారాశ్వచరిత్ర

స్త్రీలుగానైన నరులైనం బశువులైన బక్షిజనసంఘములైన
క్లిసమాధి చేయుచుఁ జాతివిత స్వాభావమె మరకత ప్రాశిక
౨౩ ప్రత్తిని తారాచంద్రుఁడుండఁ గదమ్మ॥ తనచే చేడితప్పై నయు
క్షిప్రశిలం దాక్షిణ్య భావంబునం గనియూరాపుర
టచ్చనికరి విని విర్కడ్రో దకర క్షాంతి కష్టుఁడై లయను మానింపతని
ల్లు చూరగొనినసైనా తారాశ్చంద్రునిం బట్టితె, వృత్తి నిమ్మాట
౨౪ లుగీన్ని పారతతిచేసాలించి భావంబునఁ గ॥ ఊ॥ యి
క్షమపారావారాధిపులు డించజయుం చదు కొన్ని ప్రాప్తు
లఁగి కిల్లుటసిద్ధమైన మదికిఁ గడుం కోపము దాల్చిన
క్షిరియు ప్పులినవాడు నారాయెదుట ఖడ్గతలాలు నజ
జ్రంగాపునఁగి కష్టిగవాని జూడగారగాదని
౨౫ వేగనిగాడ తా గతిఁ గ॥ క॥ తంలసతినిసుతునిగ్గకా
ని తాలగిన బరికించి చూచి తారాచంద్రునిగనలే, తి
లుచరారవెట్టుసుతుచే, నలుబదియేనేండ్ల కతడు
౨౬ నష్టము నెందెఁ గ॥ చ॥ అటువెనకఁ దబాత్మభవు

డారయు వానికి వెన్నె వెట్టి వాడటమటమారితో
చ్చరిడబ్లిన బాదనతంత్రిచే టుబ్బెం, దుటతలపోరసి
యూతనికి దీపంపువెసఁ మగుడంగ నిచ్చియుయుఁ గుడి
లతమానకేకనతికరాండ్రుత హింసలు సేయునెంతయుఁ
౨౭ గ॥ తే॥ ఆదురాత్ముఁడు నత్తిడిచెంబనక్షి, కారవాదిచుల్లం
బువిదరింపనలవియుగునెచేసినప్పు ఉప్పెనుండ బాసుఖం
౨౮ బు విస్తరింపగని పికిప్రసిద్ధి తమునఁ గ॥ చ॥ అచియుసుగా
తముస్న బుధులర్థమునర్థకే హేతువంచు బల్లిదుర
దిసంప్రహించునే దగుప్తముగా బదలంబు సేయుచాటి
ధనముప్రయంబు సేయుతరి సద్ధిధరాధిప శేకరబా
ధలఁగదిసిన పేళ్లనెక్క డిసుఖంబు జనాధికినట్లిగాంవు
౨౯ నఁ గ॥ మ॥ మదినెన్నఁ గ్రతువులతటాకము లుపావంబు
లగరులాదైన పుణ్ణల, మదినెన్న నియుసన్నదానవముల
తఁర్శుంలర్యాంబుగా వంచు బల్లిదుర శాటెను నతఁడు
దానిననియాలోచించి వేగంబున నఁ,

తారాశ్వచరిత్ర

౩౦ ॥చ॥ ఇహము గణింపనక్షి మనకేకల ద్రుపర్తిములాన
తానియర్థ వహించకు నిల్పరాదనుచు వర్తకులంచి
లుపించియుం తెహాత పురంబు మురు తండుల సూపష్ప్య
తాదికంబులా బహువిధ భాగ్యవస్తువుల పార
౩౧ ముగాంగాని కొల్లనింపుచుర్॥సీ॥ అలచాకృత సన్నచి
యుర్రపు జొగిరముల బంగారువన్నె సూపములతో
డు పచ్చగందని శాకపంక్తులతో బాంయసములతోని
త్యఖండములతోడు పెక్కువిధంబుల పిండివంటలతో
డ జారులతోడ పంచదారతోడు పరిపక్వసహకా
రఫలరసంబులతోడ పానకంబులతోడ పాలతో
౩౨ డు॥తే॥ వెన్నతో చెరుగుతో నముజున్నతోడు నూరు
గాయలతో సుగంధోదకములతోడ తాంబూ
లములతోడ వేడుకలర నిత్యసంతర్పణంబులునె
౩౩ రపుచుండి॥క॥ సరసపసలలనదా తోత్రరములువ
డింపుచుండు తరిపంక్తుల లోనదిరుగుచు నుండగ

౩౪ నెంకనాడరయంగమును చిలిచిన క్షినందరిలోనర్॥ఉ॥ వైకే
డర్యశలీ్షైనగడు సూహంగలంచుచు పుత్రుచేరికె పెక్షినలో
చనాబ్జములహోయతగన్గొనియున్న వారల చక్కినవా
రలందెలిసి తత్పరతంగొని రాకనూరతే ఎక్కువు విరు వీగు
౩౫ చునవెంగళివై దిరుగంగ జల్లనే॥క॥ చనియుకనైనను వసనా
తని జోకాని రవలుంచు దరిమినయుపుడె చనితిరుగుచు
నెంకచోనా తనిచందము దెలిసివచ్చి తండ్రికి ననియెన్॥
౩౬ ॥చ॥ అనుపమవేగశీల భవదాజ్ఞశిరంబున బూని పో
యినే గానకెంని చూడజూడ నెంక గొందిని యువ్వదాం బ
శీ జంపైచినబడియున్న వాడనుచు చెప్పిన చిత్రములో
కలంగిపొయని దృతివారి భోజనములన్నియుగా నెంకన
౩౭ రించినెమ్మదిన్॥తే॥ వనప్రవాసమున నుండి వందనమున శ
పము కటకేంగాంచియుం చిత్రమందు మరుగుచు సమోంచి
కొనివచ్చినమాకి నునిచి పరగనెతెంచె తోషుల్యండు సద
౩౮ నమునకు॥వ॥ నిజమందిరంబునకేతెంచిన పిమ్మట తచ్చేవ
పమాధి జేసినవాడవ్వ డంచెక్కవత్రను వృషు ద్వదర్శి
బుగాశ్నానంబుగావించి భోజనాది క్రియల జేసి సుఖా

౩౯ పేనుండైయున్నయెడా॥ నగు చుట్టుముళె ల్లనే తలపు జెప్పెడతిం
తయు రాజు కన్న తల్లిమి ప్పుట్టున జనిర్తి వగచి పాంతి డవా
డు దురాత్ముడెంతయుర్ ॥ గిట్టు కగరాడ తాంగతిన కృతఘ్న
ము జేయుగ జూచువాని తా ॥ నిష్ఠి విరోధ మె టికి దిఱుచ్చే
౪౦ దలంచ తమ మంగుర్వి యుత్తర్ ॥ కట్ ఆకాంటివి మా వనర్ ।
నైకాని భూజన మొనర్గాదగు ననివా ॥ రేతముగ బలుకన
౪౧ నిరోర్ । సాంకల్యముగాగ బంధుజనముల తోడర్ ॥ నా ॥ అ
కష్టాత్ముడెరింగి మొదనను జేయంబు నను కృతఘ్నంబునా
యాం కష్టంబుదలం చి పల్లి తిరిగా దెయాంశ్వ రాగ్నె తఠం
బాంక ల్లాడు నె నన్ను గీ ద్ఫురపాడా కర్తసత్కృతఘ్నముల్ ।
జాతం జేయుచు నెన్నగాం దరమెయాలారనా కలిం దప్పియుర్
౪౨ గతి॥ అనివేగమొచనియాంతని । తనసముగాం వించి వచ్చి కడు
ధీరతము జ్ఞన భూ పనాం బి కృతఘ్నము । లాంనరించి సద్ధర్మ
౪౩ వృత్తినుండగనంతర్ ॥ ఆ ॥ కలాప్ర పలే దు శిసము నంతా
ల్లిరెమొనప్ర డెతాం నియాహంమై । నేర్చ రపండరంబె త్ర
యు మింతనిం యంతనిని తల్పిబూం శిసంతర్వ నామెట్లాం నర్ప

గదినత్రమలిత్తి బదాం ర్ధ శరాన లైమై । మాంపగనింతనెన్నేయం
౪౪ రాంమాంత్రము గన్నుడ దయెట్లొ నెంతయుర్ ॥ కే ॥ లేమి కడల
మింపె తా చుర్లి న । కేమన గాం వచ్చ్యనే శవ్రోచ్చ తంజగతిన్నె
మంబు జబరిత్ర్యంచతనిప్పిగటాంత్స్యంపడాం తవారుల్ నై నర్ ॥
౪౫ గనే ॥ అలు పెదవడియుండి త్తైనగల్గి నవరాత్రముధితుల
తా బంచియాం రగించు । నలప్పు ప్రయెంత్సాలనాత్మశక్తిల
బల్లు తుదినెప్పి పీనుని తాడనైన । సర్వేశ్వరాంధ్రా లీనసంధా
నభావమె మరలడాంక్ష నిమిషమాత్రమైన । నితల్లి శత్రవిధా
ననియమంబు దప్పక నడుచున తాలంబుగడు వనీత ॥ తే ॥
౪౬ పరగ నెరులకన్నె నయాంపద లు దనకు । నల్ల సాంవించి తాం
రిం ప్రనాత్మ కలాబల్ । నెంతయు నుపుణ్యాలిశీలుడై సంతతం
౪౭ బు । నప్పురంబున దిరుగు నహాన్నిశంబు ॥ మ ॥ సమభావం
బొనగతిం దిరుగనాం సర్వేశ్వరుం డాంత్రనాం । డు మనస్సైరవ్యము
గన్గొనం దలబినా డారయంచు బృందారకుల్ । దమలో సం
శయమందిచూండ గననాం కప్రేత సంస్థాపన । త్రము ద్యైని
౪౮ శీధముం దుగడుని దొ భాకరుర వ్యరు త్తముక ॥ తలవాంతి

పత్తెన్నెపయిన్, నిలుపోపగలేకప్రాణినిద్రించి వెసన్నాదెలతెల
వేగినయంతట, దెలిపెంచుచు తన్న దారియు దెరచినమాత్రన్
౪౯ ఉ. అక్షైచరవిక్షినం క్షయెయు తళిల్పి షకంతువ్రశేష్టి బారిశం
డైచటులరా (గ్రి) నిష్ఠురవిహర్గికణాంబులుఫ్రౌఁవెలిఫ్సన్
,వేచనడెంచి చూపరకు విస్మయముర్న్నయముచలిపట్త
ల్లోచనంబు గ్రమంచటుచురుక్షులనగాంబకెబోరుబోరుం
౫౦ నన్ ఉ. నీరువెడలి వెడలినెరినల్లగుక్షులు, లోనిపాపలనా
గికానడబెట్రా, నిచ్చ్వమాయుతంబు శోషింపనెల్లని, యంత
౫౧ నిజ్ఞానదృష్టి తనుగునౌముగ. ఉ. అందుతండ్రుతులాం
గనయుత్తాత్మ జుడుంబరి తాపమందియాం, త్రుంచనమా
చరింపగప్రరంబు జనంబులుగా డివిస్మయం, బందికనుం
గొంసంగసహ్యాదాప్రఫలరాహితవిచిత్ర భాంధవు
ల్, గుంపుచు దండవక్షితాంనిలోనికి దోతానిపోయి
౫౨ నిల్పుచున్. శాం. చుల్పున్ మారాగిత దాంప్రలిల్లనిర
తిక్ష్యాత్మతైనేవగల్, బుట్టున్ బుట్టినసాంటనుం
డియుమహాప్రణాళంబు తేశాంయుగాం, నిట్టి యొల్లర్

పుదినింతశేవృడవగానెప్వేం, డునీప్రత్రితిక్, గల్గారయీం
౫౩ పురవప్తవమాన్న పగడతారుణాలిషాపంబునన్. తే. స
కలైద్రియపములలోవల, సుకరంబగు నింద్రియంబు
చూర్షి బారుగనె, మితనెవమనియమాంరాంతుర్ వముప్రకటం
౫౪ బుగని దుష్ప్రణాలీష్టలపు ష్టుం డెన్. వ. అనుతంగ్ తా
పురిడుబత్రౌనిట్టనుచుపమహరపెర్రుశేమిం రుకారి
నసిక్షించునెకానియుద్ధముపళిత్ర్ గారకున్నం తమా
త్రనెసిద్ధుంచుకపోనెకావలరయు సద్వంబైన నాచత్రిదా
క్షనగాంగూండులనెశెపన్యులిలరక్షాద్యంబునాపావ్
౫౫ మితిన్. తే. అఖిలచూతదయాపరుంబైనరయ
ప్రి యతడనిపోతుతన్ఫ్రపాకటాక్ష దృష్టి, గాంచి
రక్షించవేగాంతకావ్యమునుచు, బల్వుశేయుంగదగ
౫౬ చెప్పి ప్రత్తలకనుం. ఉ. అపరమేశునాపూర్ణనిధి
లాంఛిప్రవిర్మదివనమ్మిగాలివాగాం, నాంపదలాంవ
హించినమహావిభవంబులసంభరించినన్, దాంప

తారావళి చరిత్ర — శ్రీ

లబ్ధావమేర్పడిన జ్ఞానము గలిగిన తర్వాయరుడన్న ప్రజ్ఞాపతి
ప్రాణార్యుడన్న విలసన్మాళి భాషలు నాకని యుర్వి దర్క॥ తే॥
౫౭ చంచల బుద్ధివానిద్భ్వతి సత్ర్వదంతరాంశంబి నాం తిదాం
తులెక్ మించి విపత్పరంపరల నిష్ఠు డాంరంగ తలయున్న సాధ్వివిబు
రక్షించు టకాక దుర్భవము చెందిన వ్యదావంతి నెన్నింటే
నిగ్రాంత్రించిన నేమి లాభము విశిష్ట జనంబులు దీని మెత్తు
౫౮ రేపతే॥ అనిన నింతయు నిజముగ నైన మాంత్రం తంతమది
లేదుగాని నీవంద్రకుండ వైచరి దలి డ్వైనంచు తాత్త్వనారా
ల్పి గల మెధన విన్సైళము కామ్ము తలిగిన బ్లు॥ ఉ॥
౫౯ అనవిని తారబ్బురిడి ట్లని యెనర్చె మేం సంగెరవన్న నాంసదో
చునెమదినే డుంవాంతనెరుసాంమ్ము (గ) బీరాంచు టవిరాశి
రుంగర్ విన గనరతోంగర్వి రా పలుకులేయు సునే శితి
వంతమానిపోంమ్మనవ్ర డునల్లతా తనంచు నల్లనల్లి
౬౦ సనేశ్రం చలర్గ॥ ఉ॥ అం తలరత్తు లాంగన ప్రియం
బునుబోపనప్పురిర్గ్రాం తలుదన్ల వెడితా నగాంప

దివాంటల కింప్రశంతుంబర్ముంతనముండవాంరుదగువాత్రము
సంగినభ్రుత్రిపెత్తుంచర్సంతత విరాంగతిర్జరుప సంశయుమంచుబు
౬౧ నాంతడిట్లనర్॥ క॥ నాంకిట్లుభ్రుత్రివెట్టుగనేతరణిసంబలిం
చె నీద్రవ్యంబుల్రా కర్ బడికను మొరగి తాశితేకుమ్రైకాంలి
౬౨ చేని తెచ్చి తాశప్రవరాంగ॥ క॥ రాంయికెల ఙ్కాంతైనమహా
రెజాంగర్వంబుట్లుగాంకన టమటమైనర్ధీయుక్తి దెలసిమగు
౬౩ దర్వేయుసగము వాంరిసాంవ్యుపెల్లి బడకర్॥ చ॥ అనవ్ర
డువిన్నబాంటువతనాంబ్జమునర్గనుపత్రి భాషవముతో
కనుగవబాంలువాంరవిభుగన్నెనిగడ్డద ఖిన్నతంత్రమై కనలు
చుప్పనైనే డికినిగత్తితె చార్యము నాంపయిర్మ హర్షమును
డప్ప్రణ్యముల్ సలుపగానిటులాండగ దాంచునెవుదిర్
౬౪ ఉ॥ అమన్నసెరుంగరిట్లునను నెగ్గులాంషువను చుదాంల
నాండిలుపుడెలసి తెలసిమోంసవై రాతిబిశత్రిగనైతేది
౬౫ శుద్ధప్పును డటంచు వెల్లనైతి॥ సీ॥ అనివినియుంబున
యుంబు భయంబును క్షత్రియుశ్చెనగాంన భర్తదాం
చియుజ్ఞానమునరంజిలాండితినెంతయునె విరించితా

నకనింతవట్టు। స్వాధమునకు పితలాంచి ప్రోవవె పరిపూ
ర్ణకరుణామంత్రనానాథ। నీవనాపాలిటినెరదా తవ
౬౬ దికుండవెయుర్వి డనీవు నేకడుగడయు శ్రీ॥ పతిర్వి వేరంబు
నీవాకర్రిసరణి యుల్లా। నీతపం సాగ్రూ తిక్తైవ అక్రోహాం తుకం
బు। నీచరిత్రములత్యంత నిర్మలములు। నీకుసరిదైన్యశేరి
౬౭ ములాకములను॥కం॥ నీయట్టిదైన్యనతుమహాత్మ। రహో
గర్వితదర్శపత్నినైయుండియునం। సార్థియాంజితము
నాతెలాతుర్నే। శాయిక లజ్జమగుసొమ్ము గాంకదంతాంజీ॥
౬౮ ॥కం॥ అనిదిభ్యునిచెలిపిసంతత ముసతగనచ్చలితవలనజ
రుపమునుదముఖుంటేన్। గనుసన్నమెలగు జనులకు॥
౬౯ బనిబాటలున్నేయు తల్లిబరికించిమదిన్॥ వం॥ అతలాం
చారెడుకలాలి జింయుర్వమునత్తై అతర్లింతనితార్యన్న
దా। నక భారాపైష్వ లక్ష్మి కీర్తనిలయవతా నా తల్లి ఘాస్త్రా
బ్జమిం। తకల్పశీఘ్రావము నెందిత్రిందిపడగానాగు।
డెయెంతెవికా। వికల్పైలేలకనిల్పేయుండెతరినెాళ్ళ
౭౦ చేలిబ్బిపత్నాస్త్రిత్రైయె॥సీ॥ వెందలతీర్చి దివాసము

లుగర్భభారంబు దాల్చి తత్ప్రసవవేదనకునెాచిన్రతని
ములమాత్రాదికములకు కెాయకవేశివెచ్చలపట్ట
వెతలనెంది। మానవ్చు కరుణామై మరియునాకొనన
కతననెాలికడిర్తైనదాంచిపెట్టి। తినిపిన యుడబుజ్జగిం
౭౧ చి సమ్మతిజేసి కలతప్పులన్నియు క్షమ్మి ప్రచ్చి॥ తే॥
ఎప్పుడుసంధ్యలనిలువెళ్లనేకమిగులభ్రమదనరారి
కంటికిరెప్పతరణి (బొ)బుచంను పరవిడ వేమియుబా
దువనీక। తల్లిజనులకు దరకల్ప వల్లియగుచు॥ తే॥
౭౨ తల్లిరుణాము దీర్చన్శరన్యనిహాగడంగ। చరమ ప్రేమ్మతైన
శరణిలోన। నమ్మహానుభావునాత్మలో దలచిన।
౭౩ ఋష్టదుష్కృతంబులడగకున్నె॥చ॥ అనుపమ సౌఖ్య
లీల ప్రియన్నమెరుంగని తల్లినెడు యీ। పనులొనరిం
పగష్టమెడబాపకజాలని కెమిశైతుపరి। ననుదెగజా
డదెవ్వరునునాదిశరీరమె నాంది జన్మమె। తనకము
శైనజావదినజూచునే లాయకనిష్ఠి దేహాముగ॥సీ॥
౭౪ నేత్రవిరోధంబుననిష్ఠ ఝిల్లెడుతంత్రికేయాష్పదన్త్రి

యలసేయువాఁడు। ~~తనకెనిదారిద్ర్యమెడఁబాసి పరమంగనే~~
~~బయలుపాతకంబుయొనరించువాఁడు~~ నెక్కవేళ ద్రవ్యక్షే
త్రంబుగన్పడినవారులకెవిప్పలమిచ్చి నిలుపువాఁడు।
ననయంబు తనాలపాటొనరించుతల్లికై తెరగలనకష్ట
బు దీర్చువాఁడు। కడలేనిదారిద్ర్యమెడఁబాసి పరమంగ
౨౫ సేవింయుపాలితంబుయొనరించువాఁడు॥ తేఁగనర్థ
తెత్తెంచి వేఁడిననరసివారికై ట్లుసమ్మతిఁజేసెదనిప్పుడహ
హా। యుర్వీలోపలజనసేవయేమోలతాల। విత్తవం
౨౬ నగాంజేనించితి వేయునేల॥ క॥ వనజునకుమయి
త్రినముచనధనహీనతకంటెఁ గీడుదలచఁగనేది। ధనహీ
నుఁడగుటకన్ననుజనునకు జచ్చుటయెమేలుజే
౨౭ చింపంగన్॥ ఆ॥ యిట్లుదల్లికిఁ గొడుకు విద్దఱు నెం
డారులు। జూచిదీదపడఁగజూచినారు। వెల్లిజా
తితెంది యంతయు నూరడించఁ పగను తాఁభుగిడా
౨౮ భరుని జేరి॥ ఉ॥ అత్తఁడుద్వైస్నార్త్యభావమునునా
డు దివ్వారాలె విలాపమంచినం। గత్తెసనెనెవ్వారైననెసతం

బుగనధర్మమునసంగఁజాతురే। మిక్కిలివెర్రియద్విజిలివిమెత్తురా
విన్నగుణాఢ్యుఁడంచు పెంపెక్కినద్యైశ్వర్యసంపదవహింపక
౨౯ జెందునేమలుప్రత్రకాం॥ వ॥ అనిమరియునిట్లనియె
విశేషించి విపత్సమయంబున ధైర్యంబు దక్కఁదక్కినదియుపా
యంబులెవ్వియుంబనికిరానవ్వియట్లనినందాల్లిధైర్యబల
త్రింగుడుదుగుకొలిపి ధనధాన్యాదిరమావిభవంబులంబాం
దినప్పుడులబెరిత్రంబులువిందుముగావున నీవునధైర్య
బువలంబించిసంధానుభవ్యుండవగుము సౌఖ్యంబు
లంబొందునప్పుడు దారిద్ర్యంబునంగల్గుసమస్త
వంబుదప్పకనిగర్వంబైయుండి ధర్మంబాచరింపుచున్న
బరదారావిత్తంబులం జిత్తంబుజేర్పక బరుష
౩౦ కర్మంబులుమానిపరోపకారుండవై యుండుము। వి
దియునుంగాక ధనహీనుఁడు తనవృత్తాంతంబునంగాంచెన్వే
శంబునెంచినజనులకష్టంబెరింగి యెత్తనిమష్టంబెడ
బాపక తద్వృత్తిని సంగుము వుత్తరాలాపంబున
విధివత్తలాపంబుసలిపి వెంతల్లిజీవించునంతకుం

బోధించి పిమ్మట తత్కార్యంబు మత్సమాధియందనిష్ఠి
ంచి వేదోక్తప్రకారంబునందుత్తరక్రియలు నిర్వర్తిం
పుము పుణ్యభాషణంబులుడిగి సత్యప్రవర్తకుండైన
తలపూరాంతరయాంపరుండును సత్యస్వరూపుండును
౧౧ నిరాకారనిరంజనుండును నగుసర్వేశ్వరునిం భజించి బ్ర
తుకుము ధనహీనుండవగుటకుం జింతింపకుము నిప్పుడు
మదాశీర్వాదంబున కేరుకవై డమె మున్నుమత్తులచాంద్రం
డుగుచెలునకయు తసంఖ్యాకనిష్కంబులప్పుగాని
చ్చివద్దిమానిపత్రంబు గొన్నవాడు దానిగొనిగ
చెలునకిచ్చి తత్పుత్రా ధీనంబైన ధనంబు దెచ్చి కొం
ష్టనవుడు సంతసిల్లి మహాత్మాయుక్తుడై తతనిప్ర
రంబెంతదవ్వేనిన నతం డతిశయంబై రాజనప్రి
మాణోపచారంబుగం బయిం జనుటకునోట
౮ పైడబుసంశయింపుచుండునెడ క్షేత్రపతిభవుం
డగుసర్వేశ్వరుండు దివ్యచిత్రంబునంతలయునేం

173

కితనయుపం ఖ్యాతగణంబుల లాకినసగుర్వుండును తాలుం
డును సల్లనప్సుండును ననుణామంబులంగల ప్రమధునెం
క్షనింజేరి తానుక్షురినిం దాసునసమెతంబుగా రక్షింపు
నాధరించి తివింతగొన్ని వత్సరంబులిహసౌ
ఖ్యంబులనుభవింపగలండిదిరయునుంగాంతమరియొక్క
క్షేత్రాలింగబాహ్యంబువలయునెట్లనిన రాజసాలియ
నుపురంబునకధీశ్వరుండగు రాణ్వొలుండనురాజు
౯ గాంతుకుసారమ్మయనంగలదుపతివ్రతాంశాపంబు
నంజె ఇతజ్జనకుండు దానింబరిణాయంబు సేం[illegible]నవ
శులేడువారు క్రమంబున నెంక్షతాంతంబు చేతం జచ్చినవి
ఫలమనోరథుడై యత్యంత దుఃఖంబునన యిదు వత
నంబలిలక్షించి యతిశయక్షేత్రనిష్ఠాగరిష్ఠభావంబునన
న్యుం భజియింపుచున్నయది దానిదైవతనంబచ్చిప్పట్టి
గాంతుర్భునకుం గోడలగునట్లు సంభవింపవలయుం
గావున నీప్రమత్తంబున కరిగి తద్బహారిత్వంబు
నకెరుగుజెంచి యెచ్చటచ్చట నిచ్చోవిహరింసేయు

౧౪ చుండునంతాంగనా॥ అశ్రీనాదుపర్వసేవనేషణేంద్రియమలాం
హంతారవపిశోకర్మితా। పాంశక్లైనవిచూరగర్వగతశంం స్తుత్య
జాతాండ। గిల్లాదిత్రిదశప్రణీతనుతిసంపాల్యక్షేత్రకో
ట్యలకారకా। ఘానుద్ధస్పురితాంతఘోరదరితప్రావేయమి

౧౫ త్రీదయారసాకరా॥ ఛాగతప్రహతరిపుషడ్వర్గావయ
వైభవ సుజనవందితచరణా। సర్గస్థితిలయకారణా। ని
ర్గుణాతత్వాభిధాననిరుపమకరుణా॥ పంచచామరం

౧౬ ॥ అగణ్యపుణ్యశీలసద్గుణాలమానసా। నిగర్వయు
క్తచిత్తచిత్తశైలజాప్రసాదకా। జగన్మయస్వరూపపాప
సంచయాంబుదానిలా। దిగీశ్వరాభివంద్యమానదివ్య

౧౭ పాదపంకజా॥ గద్య॥ ఇది శ్రీమద్విద్వద్విధేయ శరన్న
నారాధ్యసద్గురుప్రసాదలబ్ధాష్టవిధకవితాప్రవీణ
వినయధురీణ భారద్వాజగోత్రపింగళినాగిరివమా
త్యపుత్ర యల్లనారాధ్యప్రణీతంబైన సర్వేశ్వరమహా
త్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు సల్లనస్తుం జత్రులన

కుంచాడి వెట్టుటయు తోభ్యుసల్లనస్తుల సంభాషణంబు
ను సల్లనస్తుండు శాంతిబొంది యనేకధనంబు సంగుటయు
తెలంభుని ధర్మపర్యయంబును గబెలుం డతని చెనప్పుగా
ధనంబు గొని పత్రంబు సంగుటయు బమ్మట సల్లనస్తు నికుమా
రుండగు బస్నకేశవలన ప్రజలాత్రి బొంది తోభ్యునిమరుం
గు జొచ్చుటయు నతండు వారలనాదరించుటయు తో
భ్యుని సత్వంబును గొనిన లుబదేను దినంబున వాడు వ్య
తిబొందుటయు తత్కుమారుండతని ధనంబు సర్వంబు
ను గ్రమ్మఱ నేసంగియుం గూర్పరానిహింసలు చేయుట
యు తోభ్యుని యన్నదానంబు నుంచిమ్మట దరిద్రుం డైయుం
డుత్వంబునొందుటయు తత్పతిసుతుల విలాపంబును
తోభ్యుండు కుమారుననునయించి గబెలుని వలని ధ
నంబు దెచ్చి కొమ్మనుటయు సర్వేశ్వరుండు సల్లనస్తుండు
నుప్రముఖుని మత్యంబు నకనుపుటయు నన్నది ద్వితీయా
శ్వాసము.

౧ ॥శ్రీ॥ నిత్యవిభవసత్యశ్రీ। దానంద్రైకస్వరూపయమభటకవి
తప్రా। దానాశనయోంగిజన। ధ్యాలినాంతర్లక్ష్యరుచిత
౨ హారసత్యేశ్వరాస్తే॥ అవధరింపుడు తదనంతరా న్నివృత్తి। మ
నఘచరితులు సర్వేశ్వరాంఘ్రి కమల। భక్తినిష్ఠాగరిష్ఠులా
౩ పత్రిదనర। విన్నవించదనెలమిసవిస్తరముగ॥ ఉ॥ అత్రి
తారాశశికరణశినాత్మతనూజురుణా దక్షమైనయు।
వివిత్రముగాంచినినెగంలులిడుమలన్నగజలువిశికె। నిత్య
కినొంటిగాజనుటకెట్లొనగూడు నరుణార్యస్యూవినే।
యత్నమయ్యెన తారిడుపడడారయునిరూ తడలించి
౪ తస్సెయగద॥ ఉ॥ ఇల్లువెడలినగర మెల్లనగడచిపో। దలు

చుసత్వక్షితినలుకు జూచి। యులుకునింటికరుగుచుండగ
౫ మగుడంగ। నరుగుచె లికిమరిసహా యమరయూ॥ సీ॥ ఇష్టాతం
డొత్తనాడెంతయుదారించకొత్తరుడునునగరూపకంతపరా
మి। చుచూడుచు నుదత్తదత్తమమగపడు జనములనరసి
డుసమయముననునా। నాజానుబ్రాహ్మణుడు దలిదాక్షను నిష్ఠ
తేజుడతులితపునసుంతరాంగుడనపు। డతర్యంతశాంతి
యుక్తాంగుడనాచారదూరుడౌ మైడికసూత్రయమా
౬ న॥ తే॥ చతురుడైనట్టియొకమహా పురుషుడేకుట। గా
నబడుటయునాతనిగదసిభక్తి। నహాదండప్రణామం
౭ బులాచరించి। వినయమొప్ప ఖురినిట్లని విన్నవించె॥ ఉ॥ యచ్చ
లనుండినేడెచటికేంగుచుండిచ్చటికేగుదెంచినా। రెచ్చట
డిదికులమెయ్య దినామమెరుంగజెప్పుడె। యచ్చరితప్ర
భావగుణసంపదలియ్యెడ దారిప్రచున్నదె। నిచ్చట నెం
దుబోనరుగనెంతయు దారించకనుండినెంటివై॥ చ॥
౮ అనువుడ భక్తి రత్నుణాతుమైయరుదెంచినయమ్మహాత్ము

డా. తనిహృదయంబెరింగి విదితంబుగ నిట్లని పల్కెనిజ్జగం
బున జరియించు సిద్ధులము ప్రాంశవము దెల్పిన లాంఛ
మేమిరమే. జనియెద నియ్యర్ఘ వడిర జన్నము వీడగ చేలు
౯ జూడగ॥ ఉ॥ నా విని సంతసించి రెండు మనంబునతో
బ్రీతనూ వప్పుండు నా. దేవుడ వీవు నా తల ప్రదేవ
ర లక్ష్మ్యమేకాదె శిష్యవ. దాశ్వవము నుంచి వచ్చె దముదం
బున డాకొని పేమ్మ నన్ను నీ. తావలమైన తావ్ర లకెంతం
౧౦ శ్రీ కెవె వివరించి వచ్చె దే॥ కే॥ అని చని తద్వృత్తాంత
ము జనకునకెరుగింప జనిత సంభ్రముడై యూర. తనియెదు
డ తన్నెన్న డొకొండి నిను మనరాం బోవ నివశక్తుడవను చు॥
౧౧ ఉ॥ తడయక నేగియా తను నిగాంచి నాంతంత్రి తడు
లక్షు కన్నులగాంనడిపుడు. సర్వేశ నిష్ఠాపరాయణా
డాత్మత త్వ విధి జ్ఞుండు దుర్ధ నవ్వయూ. తి. తాలుతనైశవ

శవ్వంతుడు ధర్మ ములు పెక్కు లానరించి సత్కీర్తి గనారెంజి
గతి. నింయరేడ దారిద్ర్య రిఖనుమడించి కృశత్వము చవిమా
ఏతెం
౧౨ విరముననుస్నా వాడ. విరారు వచ్చు బలినితన్ను మీ సమీప
ముననుగాం పొమ్మ బన్నైగ్లీకొనకననతని. నంబున ల్లన వ
డు ప్పుచునాలసింప. రామి వచ్చి తిసేన నత్రుము దుడ
౧౩ నిలెవె॥ ఉ॥ ఆ తని వృద్ధుసు నెంతంయెు బ్రియరా
స మెుందగ జెసి తోడితే. నై తివి మెలు చేసితివి యచ్చ
టికెముననేమిగం టాంభుని. శతి నెనెకరాం జన్మములు త్రి
వ్మిరునాంచి దరుంత దొంక్షువి. బ్రాహ్మణము శిష్యుడై
౧౪ తనరునా తని జూచు పె ధర్మ మారయెదే॥ కే॥ అని
కదలిన వెసనాం. తనికంటుమున్న పోయితంత్రికి దెలు
పక. మనయింటికి వచ్చె నెరియాంప్పునను డని. న యువిప్ర
౧౫ రులములు గడలుగడులు కానంగ॥ కే॥ పదపడ మునిస
తుగ్గై కొని. హృదయము రంజిలగ విధి తె దులెగుచుదు.

త్పదములు బదిదివెనగాని సదనమునకు దోడి దెచ్చి
౧౬ సమర్యగ్ఘణి తీర్థులు తేగ అపూర్వ పాద్యాది పూజనంబా
చరించి భూజనము వెత్తి పుష్పదుశయ్యల పొసగనుని చి
తానునుచి తాసనమున నాసీనుడగుచు వినయము(ఠి)
౧౭ యంబు దోపనిట్లనుచు బలికెను దేవరపాదపద్మములు
దివ్యపరాగము రావి నంతనే పావనమయ్యె మదాలి
ముఖాగలము సేకురె మోక్ష లక్ష్మి కేల్ చాలమయ్యె నాత
పము ధన్యతనొంది తివిరాతెరంగు ప్రస్తావము సేయుజా
పుడగస తత్తపనాసతి యిచ్చి బ్రోవవే నాపుడు సమ్మదం
౧౮ బువదనంబు వేలెన గవెనది ట్లనుర్ ఆయుష్పుణ్యాత్మ భూమిలో
నముక్తిపురంబున మునికిసన్నన్ను ఈనెడుపేరు నమరియుం
డునెనవన్నెరువాడని జగము సంచరింతు సతవమరయ
౧౯ తేవమాకు సర్వేశ దివ్యకృపాకటాక్షకలన భావజ్ఞ
తాపాప్తి గలదాకింత మాకు నావల్ల కారగు మేలా
౨౦ నతుర్ కామరుడును నీవు మదిలోన కెలాతినట్లు తకలనీ
అరహాత్మ జపుని దాశ్యాని పోయి గదెలునకు నీవు మున్ని

ఉనతనం బాయెమొనరించి మగుడ వేమొసగెదనీకును
౨౧ తుని విత్తవము తోడర్ చ సకలశుభంబు లబ్బునికసంచి
యమె శిశి ధృత్రి నిష్ఠ తపృతనిలు మీశ్వరుండునినుబా
ళుడిరక్షణ సేయుమీకు నింతకు దడంయుంగ బాలదలు
దాజనువారమును జ్ఞయిచ్చివం పకేమొనరింపు మన్న వినిసా
౨౨ వము లూకడువిస్మయంబునర్ అగ్ని భావముతేటత
ల్లముగబల్కె నితండు ఘనుండు శ్రీమహాదేవుడు బంపె నన్న
గడతెచగనియుండ ధన్యులనితరుల్ గేవలమతుర్ండన్నతరి
కిల్బిషమొందునటంచు సంతసం బావహిలంగ జూడ్కి వి
౨౩ మలాంబుకణంబులురాలుచుండగన్ అపుప్ప నకృపః
ప్రణామంబు లాచరింపుచు మహాత్మా యిట్టి భాగవ
నంబస్మాదృశ పరిపాలనకై రాకచేకానొరింత నవాడన
యిమ్మైనను భవదనుగ్రహాలబ్ధంబగు మద్భాగ్యం బు
నకుంగారతవడునట్లు గానెట్లు నన్నంగటాక్షించిర
క్షించుమని వేడికానంగల వాడు నిదింపు ట్లుండనిమ్ము
మీకలిప్పుడు దుర్యాతనా న్మఖులైయున్నవారు

౨౪ లట్లగుటంజేసి భవదియర్యాప్రన దేశనంబకలంబనాలంబున
నభిలషించితివిచారుమగుడన్నెతెంచుటకుసూర్యాస్త
మానాంతరంబునముకుళీభావంబునొందినపంకెరుహం
బునడంచుమంచిక్రపవడితన్మిత్రోదయంబుగాంక్షించుప్రష్ట
దయంబుబందంబున నుండుగలవాడననివిన్నవించునవ
సరంబునదత్తులాంగున యునుభయుప్రసంగోచితవాక్యం
బులాకర్ణించి యరుభలంతరమందిరంబువెడలిగంధసిం
౨౫ ధురాంరంబు చందంబున మందయానంబునంజనుదెంచి। భవ
తుంబిరుందని జము భ్రమంటపస్తంభంబు వరుంగు నంజేరు
గునందేహంబు గప్పికొని నిజాంచలప్రభాజాలంబు
లంగెలంకులనలంకరింపంజేయుతనకన్నాంత విసా
లవిలోలలలోచన మధుపంబులం దరుణారుణాకేన
లయసంకువహారంబులయునయతని సుందరచరణార
విందనిష్యందమకరంద బిందుసందోహంబులం గ్రోలు
చునిలలతంబునంజలిపుటంబులుపటించి తీరాం
౨౬ తులునదరబింబంబునందే జరిల్లన ల్లననిల్లనిరమ్యమగుచూ

డమె తత్వావెదులను జూడవె నిందులవతానివరుర్లగు। జా
డవె మీమహామహిమ జూప్పుడు ధనుర్ధులజూడవెన్నడు
జూడగనన్నైనేడు బరిశుద్ధమనస్కుల విమ్ము గన్నలగ। వే
డుక బుట్టవినులకు వింధులోనన్నైనువాళకర్యవై భిరు
౨౭ లగుకగయీతెరవ్రనవిచారిచ్చుపిక్తెంచినకతనజింతిల
డచనియెబదా। తారతురుడై మీవెంబడినేతెంచుటకు
౨౮ బ్బుచున్నలయి తనిం గనుడిగతే గచెష్టయుంటి చేదారవరాచి
క్షడూతడుం। కంట్లబడుచున్నై (బ) తిఖితిగానిరమ్యుండు। గౌ
రవమియుమది నెంత్ర కొండుకు కొండుకు। గాడుమరియెత్త
౨౯ కన్నకన్నగారుగ। ఆగ బాలుడు వినిం తతను బాముల
నెందగ నకేపించితిర్ని। దాళగజాలడాంతలికి దప్పికివెళరు
తిక్రమించినర్ని। మేలొందరింపనైకొనినవిమ్మి కేనేవుని వేడికొ
దునా। జాలిదీరంగంబట్లు మునిసత్రమసత్రలపసా
౩౦ నతియర్వెగ్కేగ అనువ్రడుం బ్రముదుండి ట్లనువనజే
క్షణాయింత్ర వంతవలవదునితెర్లగ। ప్పునన ఖిలేశపరు
నమ్మిన। జనులవుదంబెకలంగవలదెజెచిర్నిపంగని ౪౭౧

౩౧ యీవిచారముడుగంబుపుడునీపుత్రునకైన తోడవరెనుదివేమె
నుగలుగ। ధనికుజేసి తెచ్చి తడయక నప్పగింతు। వింతనేయకమ్మ
౩౨ వెర్రి తల్లికి తగ – అనియూరడిలబలికిన। వినిమనమున వెలివి
నొందివేసరత్రాసం। ధనములానరించి పనిమిషి। యనుమత
౩౩ ముగనతని తప్పనచ్చెసెగ – ఆయచేసిమగుడ నెన్నివాసరములలో
న। నేగుడెంతురనినన్నిట్లు వలికె। నతడుం మితముశాయండగు
౩౪ నెయింత శిక్షిక్షెని। తారర్మైన కాలది గాం తతల్లికిత – అని
పోయివత్తునిలువుం। డని వారులని లిపిచనేరెం నతడుం తల
క్షననియుదిన దినసంగతి। మనమున డాద్భూంయమానము
౩౫ గ్రత నరురణ ఉం। యున్న డుంవచ్చునా తనయుడే మిత్రితం
పితివతానివెంటనా। తన్నలకర్మ్యదరనేసతం బుగనెన్నడువా
నిగాంచెదన। మున్నెయరుంగనైతి కడువెరాసము నెంది
తినెమిన్నేతుంనే। నెన్ని దినంబులింకమది నీగతి జాలి దారంగ
౩౬ రుండెదన। అంగ సుతుడై తెరాకునీడ చుప్పంబు చెలి
తాండు। సతుడై యెండుంగడంరయు సంతుడై ధనము। సు
తవిహీనమైన ప్రతుకే పిబ్రతుకది। జగములోన నెల్ల

౩౭ జనులకెల్లగ తగ – అనిమందిరంబువెలువడి। చని తెరవునదిలిచి
సుతుడుచనుదెంచునెకో। యనితనుగానకమగుడగ। జను
౩౮ దెంచుననుసదనమునకు జడతవహించుచుగ వగయి ట్లని పు
త్రవింతెరాగశోకనిమగ్నాంతరంగయగుని జాంగను నేత్రే
సించి తోబ్యుండిట్లనిరెం। పంచవామరం। అతలం
ఖిలమైన మోహవార్ధి యందు జిక్కి యాగతిగ। వి
లంబకాలమున్నాట వెర్రిపై తివత్తటా। భళాభళా
యిదవిలేకపం ధనికునే డుంమ। తృలాంగ సత్త్వమొంద
౩౯ బత్తికోరి చప్పనమొయ్యడిగ – ఊ। యేలవిచారమొంద
దక్షిలేశ్వరుడంపిన దూతబాలునిగ। బాలగవెంట దో
డికొనిపోయిన ధన్ముడు నిర్దయాత్ముడై। మేలొనరించి
వసుతుని వెల్లనే తోకొనివచ్చునింటికిగ। నాలుగం
నేను ప్రొద్దులకు నమ్మి దిశల ద్రిష్టి పద్మలోచనా।
౪౦ ఆగ అనుడుదెలసి భర్తకు తెపెకోపచారములగ। సలు
పుచుండె తాంతజాలిపారి। యలవి తోడతోబ్యు
డెప్పుంటి నిస్తరియు। మరలకుండె దత్తుమాతు డప్పు

శ్రీశైలచరిత్ర

౪౧ ఉగ్రవ్రతయుక్తులు గురుజనంబులచే ననుజ్ఞాతుండైయ
ప్పురికి ధునివెం బనంటి పురంబు వెలువడి బహువిధసస్య
సమృద్ధంబులగు క్షేత్రంబులు నేత్రంబులకుం బ్రియం
బు వాటింపగ తిపయదూరంబు చని శ్రీపర్వతశిఖరా
గ్రభల్లాతకములు హింస్రవరాహ ద్వ్యనేకసత్వసంకులం
బైనయునతరణాంబులం జాలనీకద ఫ్లిం బైనెట్లు కొనిన
రయంధ్రాకారంబునం దివంబును రాత్రియును దెలి
౪౨ పడనియరణ్యంబు దరిసి। యిం దుజంబు జంబీర
నారికేళ రసాల సాల తమాల తాళ హింతాల బ
దరి కోవిదార కర్జూర కదంబ చందన పిచుమంద చారకదళి
కపిత్థ ప్లక్ష కదంబ కుటజ ఖదిరా తిలకక్రముకపు
న్నాగ తాళ తాజ అర్జున దేవదారు బిల్వాపుల కతిం
త్రిణ్కోప్లక్షఫలాశ పాటలీ మాధవీ కణ్విళ్ళపా
రిజాత పనసవంజుల వకులాటజకురువక శిరీషసిం
౪౩ ధువార కంద ఊరంశ। జంతుఫలక్షీరి కాంగారవల్లరి

కళరసుషేణా శవిశాలప్రకరల దీప్తతవృంతహింగుల వంగ
మాలతీచంపకాశోక తిలకమదారాడిమ కరవీర సహకారాము
లుంగపున్నాగా దనేకవృక్షవిశేషంబుల రసితసుగంధనుంబు
విలసద్వసంతలక్ష్మీమనోహరావయవంబులనం దన
రం తత్ప్రవాళముకుళప్రసూనఫలలలితావితానం
బులు ల్లంబుబల్లె వింపం బాయుర్దండంబులగ్రీడించుశు
కపికకనికరంబులమధురవంబులాలింపుచుం జనిచని
౪౪ ముందటికి ముగ్గనిరోధ్ శ్రీభద్రకమాదాక్షనిధి
వేత్రీకవార్ధిగంభీరముగ। వనజాతాంచితగత్తలుబ్బైవ
ధరాపప్రాత్రైకర్షుంతారవుగ। ఘనపాతకవిహారవుగ
దబిలసత్తాదంబ తాంతారవుగ। కనకాలదర్చిచ్ఛదహాం
౪౫ సవారము వియద్గంగాసచక్షీరవుగ॥ ఆ॥ అవ్వృత
మయముబూర్ణ మద్వితీయమునుహా॥సా
శివాలదర్వములమనుపమంబు। సర్వసముమున
గుచు సర్వేశ్వరావహం॥ బైనత పినిగాంచియా

౮౬. త్రైమూలనగసీమ తననీలకచభారమునకైవడి విభ్రాంతి
నొందిన మధుకరబృందములను తనచెళ్ళ జూపులకును
భయంపడి జడత్వము గతిన్ బైడుగండుమీలు తనపు
నస్త్రానపాళికిని జంకి విడివడి జతబాసి పోగిలెడు జక్కు
వలును తనమందగతులకు కలికి తరంగడోలాయతమ
౮౭ తుత్తైన హంసతతులు తేగనాదరించి యద్దోచిత హా
సములను జీవనములిచ్చి నభ్రీబీనావ్యైక తంత్రకాంతి
తవిఖ్యాతి గాంచె సారస యానవిలత్ని యనిమోద
౮౮ మెనుమడింపగ లంతగ్రాహి అల్లమునివెంబడిని పల్లి
కి తపస్త్రుముల చల్లనగుపొదలను మెల్లనె చనంగా తల్లమ
గుబటను తరుల్లవడి బారసి కిచెళ్ళ మునిముత్తియప్ర
ఝుల్లు రనవర్ణగ్రెళ్లరికి నీకరము లెల్లపయి బర్విపరి
పల్లవము కుశంబులగు మల్లియలవెంట సల్లలితగాన
ములనుల్లసిలు షట్పదములుల్లములరింప నడియల్లుబ
౮౯ కదాసేకతకథా నిపులినస్థలంబున నాశినుండ
గుబుశితలానిలవిగతా యాసుంత్తైయుంచుదడ

౯౦ వాసరసీత ఖవమునందు నవమోదమునొంద అగవి
లఖియుప్పుడు తద్వినిర్మలతారంబు గ్రోలదలచిలె
చికాలను సొంచ్చి తరపదములు కడగి గండోర్షమైన
౯౧ లించి నవసరమున జూడనద్భుతముగ వివిడిగృష్టి
లగడుగరవాసములు పైమిన్నలుడువా ఖింపను
పైపడు కోరలవికలాననంబు శితచ్ఛాయల ఫుల్లసిబాం
గంబు తూ వడితోయంబుల దృగ్ధ చర్ బారలు
చర్ వారి విచ్చి దక్షిణంగా లపడి యొత్తెంచెడి దాని
౯౨ నెక్కి బలవత్తాపిత నమగ్రాంచు చర్ అ తలకివ
చ్చె వచ్చె దాతునె మరియును గ శిఖిప్రీంగ ప్రాంగ కావు
కావు మనగ సల్లనస్తుడైదర వెూడ కొండకు మనుచు
౯౩ దాని గాంచి యాగ్రహింప క అంత టపడి సెడి
మత్స్యము సంతమసము గ్రమ్మి నీల జతికె లబడి యర్
సంతసము దినజాలును కింతయు భయపడక దాని
౯౪ యిటు దెమ్మనండర్ అగ్గ యదపికి దాకవట్టి కుని

యాడిచి తీరమున సేపట్ప్రాణముల్ వదలినదాని గృద్ధ్ర
లును వత్స్రముదాని మెరుంగు కొరల. ఆయుర్దరముమే
ను జూచి తలయూపుచు నింతయు నీశుమాయగా.
మదివవరించి తారేశ్వరుని కుమారుని గన్గొని వతానిని ట్ల
౯౯ నుక ।।కి।। నిన్న దిశ్ర్వంగ వచ్చ్యల. యున్ని జవముగ నవృదాని
సౌచుక ల యునుగా. చన్ని ఖిలేశ్వరుడు భయాం.ప
౯౬ స్థ తరెయుం డారులవలన బాపగదలచెక ।।కె।। తగుసత్వ
శ్వరు భక్తుడు. వగటని హస్తంబులాన నసువృలువిడం
చుక. సుగతి ప్రచురియించె నుదినికి. నగు నీకుం దీనివలన
౯౭ భిమతమనుడుంక ।।చ।। ఇది వృత్తి బొంది యింకష్టల
మెల్లా నగాడును నాకు దినిచే. నది యెరిగింప
మాన్నసుగుణాం ద్రిపుడత్తు రియెాగ లిప్తచే. మది
వివరించి చూచి యనువానవము సెయుతదాని బట్టి
యు. అయుర్దరము వె చ్చిచూడుమనను యుర్వ
౯౮ నవా లకుడ ట్లసేయుచుక ।।చ।। అనుపమ భూ

పవస్తనంతునాం బన యుత్రకెరెం డంయుగ్మ మ. శ్వన
చర ఖంతు హ్వత్ప టరవిభ్రా సుర మైతనరారుచుండగా
ననుగానుపంత సంబారుమతా నుకగా నుని వచ్చియుచ్చి
యుం. పొవరగ దినికెంతవిని యెాగము దెల్పుమ లంచుబ
౯౯ శ్రీనక ।।వ।। అంతన వప్పి రిష దుండవ్వ స్తిచవ యుంబు
వలక్ష్మించియు దిజాతర్యంధునత్తైనం దివర్బుక్షియెుసం
గంజాలునే తా ంజనంబారెండ వయుదిసమస్త భూత
ప్రేత పిశాచ బ్రహ్మరాక్షస ప్రముఖ దుష్ట గ్రహాని
వారణ కారణంబగు భూపవస్త్రవీరెంటి వలన నీకుం
గార్యసాధనంబగు వీనిపముర్ గ్రుత్యుణాంబుశె యుమ
నియానతిచ్చి నదింక జలంబువలన మజ్జనకునం ద్రుష్టిష్టి
చెడలించె రెండవయుదిదీనివలన నేఖిం తారల్సాధ
నంబనవ్వుడు సద్గుణా ఖిశ్వరుండు వత్సాపునెమోగ
౧౦ దిపురంబున నాకుం బ్రింతు బంధుండగు రాగ్వే
లుండను రాజునతు నతి శయసాందర్య రేఖావి
లాస విభ్రమ సారంబై సారవ్మ యునందగం నెుక్కతెం

పూరితారకత్త్రంబుగలదు దానిని తెలంబరిణామయంబనె
యనిశ్చయించిన వారము పాణిగ్రహణానంతరంబు
నద్వైతియగు వస్తు విని యోగంబుపదేశించెదనని
డు మహాత్మా ఏతద్వృత్తాంతం బంతకింత లయుము
మున్నె వినియున్న వాడనెల్లనినరార్యులం ద్వక్తిన్యని
తలంచితెచ్చినవరు లేడువ్వరుం గ్రమత్త్ర వుంబునం
౯౧ జచ్చిరటు మజ్జనని జనతులకెనెక్కరుండనై యరుక్తిన్
యనెల్లబరిగ్రహింపంగలవాడనైన భవదీయుల్ కృ
పావిశేషంబునం బ్రతికితి నేనియు మీదమిత్తి తృణి
యోగంబుగాని యుత్తార్యంబునకాదంబడిన
యనః ఖ్యాతినెత్తిప్రచరింపంగలవాడ తాన్వ న
విచారలత్త్వార్యంబు దలంపవలవదని విన్నవించినం
(బ) వుడుండి విధిపరమేశ్వరోచ్చాయ్ కృతార్థంబుదీ
నికినెండు వలుకరాదు దీనినెగ్గంబుబు ప్రిదస్వా
౯౨ మ్మి యోగంబు భవత్తి తృణి రయోగంబుతం బది

శేషంబుగాదెలసియుక్తన్నియుంబరి(గ్ర)హింప్రముద
తాన్పృశ్య వృత్తాంతంబున్నుతత్త్వస్తు విభియోగంబు
నునిష్టుడంతెటపరచెదవున్నపతేవుతాననపవశంబునం
దానినెక్క భూతంబాత్రురించియుండునదిసుజ్ఞా
నులంజెరచవెరచునజ్ఞులనెక్క నిమేషమాత్రంబునంగెట
గొంబునటనతజ్జనకులండుమున్నిదానింబరిణాయంబు
సేయనేప్పరించినవరులేడువ్వరుంగేవలమాడత్వంబు
౯౩ ననింద్రియపరవశంత్తై తరమ్యగాన్పదిజంతుసమా
నన్త్రైకామోద్రేకంబులంగవయుంగారునజ్ఞానము
వినంబునం జెందుటయుర్ఘటత్మ్సరంబునతదభిష్టాన
భూతంబగుభూతంబుభూతంబరిహార్యతునైరి నీవు
సుజ్ఞానివి సర్వశ్వార్యంబ్రియసంధానత్వంబుమీ
తండ్రివలనంగాంత దెలిసినవాడవగుట నిన్న దిశిష్టం
బునం జెరచవెరచుప్రమాదవశంబునతించదజ్ఞానత
లితుండవైనయడనిన్నదిగదీయం జనుదెంచునప్పుడ

౧౪ మరలఁ దనివిఁ దీరంబవ వస్త్రవక్త్రాంతవమహ్రాంబడమైచిన తద్విరాపప్రసా
రణంబునంబలారుచు నంబై మొగుడఁదా నేరదంత టన తిశరీరు
భారగంబులను ధరింపుచువంతా జిహ్వత్తి కరుశైను ఖిం తురి
చియును గాఁ కనె కెదనతనకాంబరకరితురంగవమణి చూ
షణాదులరణంబాసంకెదరుగజలునిరునా ద్రుపవ్యంబు
నుంజెకరాదునింతకం పెకారవ్యసాధ్యంబిరుచునిండుతని
పరిణామంతారకంబుకొండంబరచిదతల్పకంబు బ్రవేశిం
పనికిం బ్రాకృజాలదిచ్చ్యధసౌఖ్యవసింతమని చిత్తపి
నితరంబునెమ్మెకమనోహరస్థలంబునం బ్రవేశించియుం
౧౫ డునంతాఁ కఁగ్రాడెందమ్ములమొగ్గలు విడం దొంగలరు
గాకాంతిపెలశంరవిందమ్ములనేడమములునెరపత్త్రిలు వేచివి
౧౬ సెడెనరుణాకాంతిచితములయుం దూర్వవంచ ఆరు
ణోత్పలండనంతదంతిగవనుండై స్మృతిక్షిరుసాం
ద్రరత్నరజోవ్యాప్తిని బల్మివాఙ్మినుశకర్ణపు
ధిష్ఠసంధ్యారుణాంబరవుక్తైక్షీమనందనం

బడాకశుంభత్తాలభవతాలజ్జదగ్ధపరితారతాపతస
౧౭ ముద్ధతాంబుకణాభావంబందెనక్షత్రములు గ్రచగ్రతమమె
డలించినాత్మగురుతత్వమునార్ధకమై తనపవి. శ్వే
మరుండున్నసన్నయము తసంయమాదిసంతతిచాంచునం
ద్రకా రముడాలగింపబూనెనెడశవరకపాంవ్యతమె
ల్లముద్దర్మైలయమరెము నౌన్నమందును వ్యాగాంకుడు
౧౮ ప్రాసిపెవేదసూక్తిపెద్మ కగ్గనీరదులువైణెనంభశిప్రా
రంబుల జంద్రకాంతములబ్రవహించెడగిరజకోరముల
౧౯ లురతిగ్రైశవములువిశ్రుతిగకాముదివెలశర్వతే పండు
వెన్నెలవికతిపిండి జల్లినట్టు విలశిల్లనారాత్రులయుచటి
తెంచుభర్తి నందనుడులసల్లనస్సుదానందములర నదివ
౨౦ సించుటయు నుదెల్లినమొచ్చ దూప్రైన గాంగసైతస్య
స్పరితప్రభావమున నాత్మస్వస్వరూపప్రతిష్ఠాత
నాత్రకళాప్రధానపరమస్వాతంత్ర్యముసర్వ
త సావంతవిలాసనిర్మలముమక్షుర్వాతచిత్తా

తాపత్యచరిత్ర

బ్జకం(జాతాప్రోదయదినరత్నుణా సుక్షిశవృక్షవిపాంభో
౨౧ నిధిగ్గక(జాల్లీత్తర్మయాంగనతజనా(చాతకనవమేఘ
విమలచారిత్రగుణా(తతనిరంజనభవమా(లయాంతం
౨౨ కవిదారదుష్టహారనిక్షితేశాగవంచమారంగకుశేశ
యోద్భవాండగుప్తగర్భగోళకా(విశిష్టవతానిభవ్యో
హ్యాల్ష్మివేశపాశమోచనా(ప్రశాంతయుక్తభావసత్క్రి
పాండురోణామానసా(దివావసానభాసమానదివ్య
౨౩ క్షితిమండనాంగ(గదర్వి(ఇదిశ్రీమద్విష్టుదారిశరభ
నారాధరిసద్గురుప్రసాదలబ్ధాష్టవిధకవిత్వప్రభోవిన
యకరుణాకారచామిజగిచాత్రపింగళినాగయమాత్య
పుత్ర యల్లనార్యప్రణీతంబైన సర్వేశ్వరమహాత్మ్యం
బను మహాప్రబంధంబునందు తాపత్యకుమారుండు
పితృనిరోగంబునం గాశీనగరంబున కుంభేశ్వరు
డాశ్రయించుటయు తత్సమయాంత్యం సర్వేశ్వరుం
డు సల్లనస్తుండనుప్రమథుని బుత్తెంచుటయు నత
డు తాపత్యుని గాంచుటయు తదుపరి రోచితసంభా

షణంబును నన్నమాంచితయు బుత్రవియోగకాతర
భరంబారిత్రింపంగుమారునకతిని కొప్పించుటయు సల్ల
నస్తుండుత్తమమారుండీరకోంనిచనుటయు వనవర్ణనంబు
ను మహానదీదర్శనంబును తద్వర్ణంబునను తజ్జలము
ద్ధరింబున నుద్దీపానంబు తాపత్యకుమారునిం ద్రోడ
కులుయు తదీయస్పర్శమాత్రంబునన దివ్యత్రిచాకం
బుటయు నతండు దానియందాషడ్దర్శనింబు గాం
చుటయు సన్ననస్తునివలన దద్వినియోగంబు వినుటయు
నారాత్రి తత్పరితీరంబున నధివసించుటయు ప్రభాతం
బగుటయును నన్నది తృతీయాశ్వాసము

౧ ఇతి శ్రీమదఖిలాండనాయక। తారామాధ్వరివర్గ తిమిరక
మలాప్తముని। స్తోమారాజితచరణాబ్జ। రామయఘన
౨ వైదర్భి దృష్టపారసర్వ్యాశాంగతేఁ॥ అవధరింపుడు తదనంత
రాబ్ధివృత్త। మనఘచరితులు సర్వేశ్వరాంఘ్రి కమల। భక్తి
నిష్ఠాగరిష్ఠులాసక్తిఁ దనర। విన్నవించెద నెలమి సవిస్తరముగ॥
3 ఇట్లు పరిణాంచువార్తలెల్ల విని ప్రాక్తరుణీమణి తన్నపాలు
వంబరుదు గజాండ చారవనరుణాంబరదాతువు ఉల్లి
శిల్లగా। తిరముగ ప్రాల భాగమున దీర్చినకుంకుమచు
క్కబొట్టునా। నరుణాక భ్రస్తిచించముదంతా ఉపయి
జాడసూపవేడుకతోఁ॥ సీ॥ అంతనచ్చోటజనియాపల్లవస్త్ర

డభర్తకు నివేంబడి గాని రాజసూరి। తరిగిరాగ్నివలువం
బిరము ప్రవేశించి యుండంగ బద్ధూవరుండు గాంచి। చ
చింపము దాళ్ళు లసఖుండగు తారాచ్ఛుర్తి నివలెనెగన్పట్టి నిబ్బా
లకుండు। కనుగొంటి యని నిజాంగనకు రహస్యము గాదె
౪ లిపి వారలడాయచి విచిగ తేఁ॥ విూరెవ్వరెందుండి
వచ్చితిరి టకుమిమ్ము। బంచిరెవ్వరు తెలియంగబల్కుడనిన।
ప్రమదుడిట్లనిపల్కె సంభ్రమము దనర। చిరుతనగవాననవము
౫ నజంగళింపఁ॥ ఆ॥ ప్రణాళ్ఛామిలాననముక్తిపురంబున
మునికిసల్లనన్పు జనెడిపేర। నమరియుండు నేననన్నె సువాడ
౬ ని। జగము సంచరింతు సత్యామరలయు॥ తే॥ ధరణి జరింపగ
నెకచార। నరుదారుగ మాకు శిష్యత్రయి దాళ్ళలుం
డరు డెంచెను వాం వెంబడి। తరుణిం చితిమి తనికిర్తి కళితుని
౭ గాంగ॥ ఆ॥ నాంపుడు భక్తిపూర్వకము నంబున
సంజలిచేసినేడుగా। పావనమూర్తి మద్గళపరము భా
గ్రమునేకతకై విమ్ము గాంచుటఁ। దేవర వారలీకర
ణిభ్రమరనెచ్చోటనైన శాంతి ముదాఖ్యపుని తోచబ్బ

౯ నామమునెత్తక భక్తునిజాంచితిరేవునీశ్వరా ॥తగ॥ అనుటి
యుపారిపద్యుండి। ట్లనుచరాంచితిమ తనిఘునుని నాంధ్యుర్వన
తిగ్న। దనంయుండితడతాడు। తనుగానుంమల్లుడగంనితుత
౧౦ తుండాదలిపర్గ ॥తగ॥ అనితనుతనుసన్నరెతుమనచీనదిగ్గన
లేచెముక్త అంయమలరారగ। గనిశ్రచ్చిగాంగలింప్ర
చు। దునుషెశ్వరుధ్ధికవోందమగ్నుండగుచుర్గ ॥ఆ॥
౧౧ నాంయునుంగుసఖునినందమునినుగంజి। నతనికన్నంయుల్లి
నత్తింయుగవుం। జల్లినంతెుర్విబిగులసంతాషమొద
౧౨ వెనేవ్మదికినెడునాకుసుదీనమలమెుర్వి ॥తగ॥ కుశలమెనీజ
నకుంను। కుశలవెంతల్లికిని బంధుతాటికెనెల్లన। కుశల
మెసర్గన్నితృలకంనం। కుశలమెతతాప్రజనులకును
౧౩ కుశలంబెగ ॥చ॥ అనిపరిణావువారంయుచునాక
లిగొం। పిరిజ్ఞానెరాత్రకం। బునవుఠతాన్నిలరాండ
దగంవుంచ్చటలాడుంబవున్నచ్చుత్తిజై। వునెసుక

యుం। తివెదిప్పడుంవరావుకచిత్రవునితనరాజ్యై। గానకా
నినిత్రిపుంయున్నయదికారికెదర్చతనుండుదాంచునే॥
౧౪ శ్రీ ॥తగ॥ అనిపలికినబాలునిపై। యనుకంపయుముర్త
గన్నపాణియుమదిలాని పెనజాంనిమదిలానెమిదాంచ
తే। ననుంవరానింపగమునేం(డు)డాతనితెరాదర్గ ॥ఆ॥
౧౫ మన్ననని యుర్వకొమ్మితనిపాటవిచారవముసెయనే
లనే। తన్నియునివమ్మదీనికివికల్పముజెందదుమున్న
పైరాతెనా। పన్నశరంణాంర్వడీశ్వరుడుబ్రారకచ్చైక
డత్తెపహప్రానినా। డన్నిఖిలాంధినాయకునియాం
౧౬ క్లైకుంశంగవుంకల్లెనెచర్గ ॥చ॥ ఆ దిగినయెడనప్పెం
చుట। కడుంవుుఖర్వము జయవునెటికంటెవుహా
త్రగం। బాంనగరాండులనెశెలాచ్ఛనదిరా। యుడ్డెయుమ
౧౭ టన్నవినివహాశ్వరుడనియెర్గ ॥తగ॥ నీదివర్వకృపాక
లనం। నాదేహవుజల్లనంరెుర్వనమ్మగవచ్చె॥ గ॥ దిరా

దేవన్మైనను ముప్ప దారకవమున నెక్క మనవి యొనరించి ప్రే
౧౮ మెంగెగ వంత్త తెరా కిలక్క యెడుపాంరుల తాళి పినిర్చి
తి వింతి పెండ్లి ప్రసంగము లు. పాడిగా దికపర్తగాళు
టపాంపహా తు వటుం చునా. యిహాండు చిక్క మనస్కరిం
పవి యాత్మలా నవనరిం ద విరా. తూడనేమని నిశ్చ
౧౯ యింప దుతా చినట్లు వచించె దగ్గ తెగ వెంద లవారల
హర్షంబు మది నెరిం గి సేమమరసి వివాహంబు సేలయవల
యు నైశాభ నమున రించి వనిర్ణయించి. నట్టి వివాహ పల్లు
౨౦ సాద్రతంబగు నెంతటి నుగ తేగ అది యొనపేదవారి నెతాం
తగెరాక్షి. తనువు పడ శయర్రీ కనిబిశైరవ్రి మునన యుమ.
(బి) యిమము కుశలంబు నారసి పెండ్లి సేతు హర్షము అరచిన
౨౧ (తి) యానంతరము న గ్రవ అనినము నింద్రుండ ట్లనే యు
మ నిసంద స్మై రంద్రు లక ప్పుని యెప్ప దించిన నారాత్రి
యెుక్రా కేశి గృహం బలింకరించి యుండనవరత్న ఖచి
తంబైన యొక్క ఘట్టంబు నందగు ప్రసాన తల్ప

బునంబరిమళద్రవ్యమధుర ఫలాహారకప్రారవటికా
దులలవరించి తద్వాధూవరుల నందు ప్రవేశింపఁజేసినవా
౨౨ రలు సర్వైశ్వర్యుల నారాధింప చొనెుత్తిం తప్రాద్యుగడిపి
యు నెనూ ఱ్యన్న మోహాత్తరకంబు రట్టింప బంచశరుండి
క్షు ధనుదండంబు గానయుంబు సారించి గు ణనాదం
బు చేసి విజృంభించి విరిశరంబులనుండారు లవ క్రాదేశం
బులు సరికట్టి సేసి యరాచి నంగలంగియాకింగ నచుంబి
౨౩ నాదులం గవదింగి రకు నవసరంబునా గ్రత గ్రచితి చితిత
లవెంట్ర కలునుం కాత్రిచికై దేహ మును బిల్లి గ్రద్దంలుని
డుప్ప. యొక మునువిండి గా రలతూ. నికిలింప్రచు
౨౪ దత్తు రాచ వెందు టండె రా చెగ్గకగతీ చినలయంతనెతన
యుక. వారి నరతాంష ధవుందిగి చి తడలయక వహింగ్రై
చినతద్గ్రామము చే. నాచండిగ్రహము కడుంచయుం
పడిపారెగా. తనక్కమారు చాత్మగతంబునా
౨౫ గవా. అవురర్ణ వయస్త్తైతనా పిత్తి దగని యూయుజ్జా

తాభద్ర చరిత్ర

సమోపహం పత్రాగ్రమునె డెందదెశ్శి భరాతమెచుటంరాంజె
సిద్ధోపదేశము నంగాంచిన యోషధ సల్ఫురణా నా
జ్ఞదానిప్రోదోలి లయాం। బిమ్మదైవంబాగిన స్నిబ్రావ
౨౬ దలచెర్ దివ్యాం తరంగంబునర్గవర్గ యెమెు త్రిసిన నిండి
యుపరవశంబైన యజ్ఞానమ రినంబు డొల్లిన యుడు
గాని యె తద్భుతంబు బారసి లడుతారసి లినం
గాని యెతోషధ ప్రయోగంబున కానగూండ దుటొ
షధ ప్రయోగంబున గాని యుడిగడసనదు యింత
౨౭ యుంవుస్వప్రమధునివలనె నెరింగితింగావ్రన। నిండి
యరాధీనంబైన యాయజ్ఞానంబుమత్కారవ
సాధనంబున తలంగాం బరమె శ్వరుండు గల్పించె బీనిశిం
వగుపంబు శేబింక సర్వేశ్వరేంద్రియ సంధానత్వంబు
బాడించియుతని యుత నిచ్చెబియుంచుట లెతొ తారత్వం
౨౮ బని యూహించి గ్రసి నిశ్చయించు హృదయుడైనే
ప్రేనతోష్ణ కుమారు దక్షిణ యమంత ముదెలి

యుబివిరినిర్భయమందితివిగబా వుదిలొనని కెంకెళిలినుత్సహిం
పగలదె। యనవృడుముంది స్మితాస్య రైమె తలవంచి వమ్రైన నల్లనమ్మ్యో
దుర్భాషణములు। విరారుమపహోత్ములు విరారుయరుంగ
౨౯ నియుదిగలదె మా తండ్రి విరాఘున తయరసిఖ్తేష్ణ హర్షవ
లరదినత్రయరానంతరమున। నెరివివాహంబు సేయంగ
నిశ్చయించె। నంతకునుభక్తి యుక్తిచైనా బిదేవు। భజన
౩౦ సేయుచునుండు టపోడి గొండెఖ అగ్నావ్రదుసంతసంబె
దవినావుడినిశ్చయమైన రీతిని బ్రావమునెందె సానిది
యుపద్ధతియుజ్జ్వలరీతినే యుదర్గవలమురా ధర్తగవ
యుగీడదియొప్పుడు భక్తియుక్తిచై। దేవ్యుని పానరత్రయ
౩౧ కుతిక్షితి గొల్చుచెమేలుబరా దగర్గవగ్గ అనిరెయుం
డారులుగలియుంబల్కికాని హృదయుత్రముల కన్నెన
కామద్రవ్యంబునం బదేకనిపాత్రపరతత్త్వంబున సర్వే
శ్వరుస్వారాధింప్రచుర్ణబంధంబు వరచితస్మాలయా
౩౨ పక్షందవిలియుండునంతా గ్రాబ్రవాంతిలిపొంతబాంచి

వినువారికి జప్పుండు డిల్లీచకుండిన్నే। వేకువనేంగిరాంజునకువే
వివరించిన వింహ్వాలాత్మ్కహై। పూరతడతేరెనమొబ్బడనియాం
త్ర్యవహించిన సమాధిద్రుష్టిగాం। తేకువనంపగాం దరనతి
౩౩ త్వారనంతట తెల్లవారగగతేగ తేచి సంశయము నదనతె
మగ్గాంచి। కరాతునల్లునిగను గొంనిశుశలమురన్।వేగరమ్మ
నదరుగొంలువెంటుగాంలువ। నరిగివాతాంయుసాంతరసరణి
౩౪ జూచేటు తుగ్గసంతసమందియుప్పుడలెనర్వముగుర్జనిపా
ణాసార్థయూ।వంతయుశింతేవేదు భవదాత్మజముస్న
గలేచిపాడుతలతాంతుని వెూలనిండనెనకంబుగతల్ప
ముడిగ్గనారతే। తాంతుని ఫ్రాలునా ఘునునికన్నల
౩౫ పండువుగ్రాగజూచి తేగతేగ అనికులాంగనిలమెరి
గింపనవనివిభుడు। ఘనతరానందమున్ప్రైకన్నగవల।
గద్దద్గదనహాష్షాగశ్రుకణాములాంలుకె। తెలివిప్రా
౩౬ బానప్పుడిన్నిమందిరమువెడలి।। అ।। పరగనాతపంబుప

లియించెనెడునే। ఘనుడన్నతి బంధుజనులలానపహర్షమె
డవెముడికిననుచువేగమదత్స।వారాదిప్రాడిపించిమనుజి
౩౭ విభుడు।। ఆ।। అంతనతనిజిలువ సంపితాంగిదజేచిగ్ని
లువులకన్నని తుత్తకలధనంబు।నందువెచ్చముననతనద్దం
బాంసంగెచు। కొనుముకొండువపడిన కాంతకవలదు।।ఆ।।
౩౮ బాచిపెట్టి సజ్జిప్రాచీనధనమెల్ల।నీవశంబుచేశతునిక్కముగను
శనవుమేదటంచుదలచతుభిడియంబు।వలవదనుచునిత్త
౩౯ మలరజేశిగ్గలగడగ।పరగమంత్రివరులబిలువబనిచిపరిణాయం
బుతెళ్ళలరనియెచటనేచటగలుగుసోత్రబంధుమిత్రునిత
రములను బాలవృద్ధసహితముగను।దరలిరమ్మటంచు
వలనుమీరసారధిరాజవరులనెల్లసపరివారము
గను గ. దలిరమ్మటంచుముదముదనరచుట్టగలుగు।నగర
౪౦ ములవసించుప్రజలనరిమెలపుణ।వంటుకట్టిరిపులుద్ధగాం
బుదడిపదగెూ వృతాదికములు చెవ్వటంచునెలమి

తాళ్ళప చరిత్ర

ప్రాయదగినవారికెల్ల ప్రాశిపనుప్పుడనుచు। వక్కలాకు
లత్తరును జవాదిగంధసారము గరుబాంక్త్రమ్మైన గంధవడి
ంతలసుమరజమును గప్పురమును మృగమదమును గుం
కుమంరియు హారిద్రమునంగ చాళవములును తగవనో
౪౧ హారప్రసూన ధామములును। పంచదారవద్దుపు గు
డము జున్ను వెన్న మరియు నిక్షు ఖండములును మధుర
ఫలవితానములును మంచి చాక్రిస న్నప్రాలంరత్తివు
యువిభరాష్ట్రణాములు రాంకవాంబరములదింట్లునా
త్రైహామసూత్రయుతవినోద వస్త్రభారములను। వికి
౪౨ యిం చిధనములొకసగ్గి వెగదెచ్చి కొల్లయిందవత్రసరణి
నింపు మనుచు వైభవంబు దనరునట్లు లేప శంబులంకరిం
చి వివిధ వస్త్ర ప్రాణ్ణోకులు గనాపణాములు వా
డవాడలందమర్చిరయునప్పుడనుచు నృత్యగీత వాద్య
విధులనెరపుడనుచు లగ్నమునకు సత్యమెడమువేదు।

వెల్లిసాంవత్కానమెుక్త దివసమునుచు। పెండ్లియుత్తము
నతునవనివిభుడు రభసములరద్దనము కాళ్ళ గలికి వెగ
౪౩ తాళములు వదల్పునప్పుడూ గ్సీఘ్ర ప్రముద్దుని గాంచి
తలాభర్త కుమారుడని రెము వారి వల క్ష్ప్రాంక బాష్ప
మున గాంచె। శుభమెుంన గరాడెనిచక్షిపె వెచ్చ్రమునకు
గజేలునిధనము సంభవించుటకెల్ల నవిని పెండ్లికై తనిదా
కానివత్తునె జనిభగవము తాడ। ననుచు యారాతని పిత
రిరి సమస్తము దెలిపి బీరారకు దేరవలయునచటిగతేల
౪౪ కదిన సంతోషమందిరమే ధనమెుసంగ। వలయు పత్రం
బుదెస్సరి వచ్చునప్పు। డనిన కలధనవడిగొని యరుదెమె
౪౫ సగి। పెండ్లికే తెంచెనెలవిం గజేలునప్పుడుంగవ్ర। అంత నప్పే
సుంధరాధీశ్వరుని పనుపునన పట్టణాంబుచుట్టునుంగ
లవివిధమాగణంబులటంబడినినేక కరి తురంగ స్యందన
భటనికరంబులు గాంచు వంబర తెంచు రా వంత రా జలోర
తంబును జతురంత లోనారానంబులం ధర్మపత్నిసహా

తంబుగా శిశుబాలవృద్ధులతోడం బరివారకసమేతం
బుగానేతెంచు సువాస్యబాహ్యపురోహిత బంధువర్గంబును
వంధార్యకరణావయ్యాకరణ తార్కిక విరావమాంసకవి
౪౬ ద్వైత్ర విగాయకవందివరాగధసందోహంబునువార
కాంతాసముదయంబును బుత్రికానాటక తంత్ర
వధానులును జాతివార్తలు బహువిధవేషధారులు
నుమొదలుగాగలయనేకవిద్యావంతులుంగుడు
లుగాడి దర్శింపై నెట్టికొని నేలయీని నచందంబు
నంబ్రవేశించి నంగనిప్ర వేరాదభరితాంతరంగుండై రా
న్నైలుండెవ్వరెవ్వరికనుకరాలంబులకు వెళిగు
దారంబులునుంద గుడిడి మల్లునుంగు దిచి భారిజ
నాదికంబులాంనగరాభిచతుర్ధధ్వనంబునా౧=
౪౭ ౧త్తాను హా౧ తీరణాలుపచ్చరాలతోనవుచిన
గంధకస్తూరి కాగరు ప్రసిద్ధసరానపస్త్రవాసనలు
భైరితామవ్యరంగ దుందుభిస్వనంబులప్పారా౹

౪౮ దారనాటవ్రములోసెలంగదానవిచ్చెగన్ని యర్ధ౧వ౧ఇ
ట్లునార్యదానంబుగావించివారలనేకవిధచతుర్భోజ్యా
దికంబులం దృప్తులగానొనర్చి నిఖిలభూతసంతుష్టికరం
బుగా సంతర్పణంబాచరించి బంధుమిత్రాదిజనంబులనద్భి
మతాహారవస్త్రాభరణాదిదానంబులం దనిపి సాగా
విధంబు యాచకబృందంబులకు వస్త్రాభరణాదులంబ
హూకరించి యుల్లునింగతిపయదినంబులు నిలిపి సబ
౪౯ హువాహనంబుగా సూతవాహితాలయుద్ధసమేతంబులై
యొప్పురథంబులును నీలాచలసన్నిభంబులై మదో
ద్రేకంబునం బాందలుగంధసింధురంబులును గంధవా
హసమానవేగంబులై తనరుతురంగంబులును సూత
వాహకాలయుద్ధసమేతంబులై యొప్పురథంబులును నిర
తిశయపరాక్రమంబున నఖర్వగర్వంబు నంచిత్రపిల్లు
పదాతియూథంబును దాసదాసీజనంబులుం బాడిమె
౫౦ దవ్యులు నవరత్నఖచితంబులైన యాభరణంబులును

చీనీచీనాంబరంబులు పత్తాక్షి తచ్ఛత్రంబులునుం దూరాగుటు
ంయూర్యలాందోళికంబులుగా నొసంగియును హంసతూ
లికాతల్పంబులును బరిమళద్రవ్యంబులునుండాళ
వృత్తంబులును మొదలుగా ననేకద్రవ్యంబులరణాం
బులుగా నొసంగి గరాతునాలోకించి దేవుపతివ్రతల
లో నంచేరుగలిగిన మంరమోంచి తనపరార్యవిధానంబులచే
౪౧ తనకుబ్రియంబుపాపింపుచు సత్త్వమామలకను గుణారాం
బుగా బ్రవర్తించునదియని బుద్ధిగరపి తరుణీరత్నంబు
లగాంకరతోడంజనజేసి మరియును బురోహితమం
త్రివర్గంబులం వెంబడి నిర్మోహించి ప్రయాణాసిద్ధం
బుచేసి తద్భూధరావరులయొక్క సత్కనంబేచి రివరాళి
కృదింపుచుం బంచమహావాద్యఘోషంబులాతసంబంటి
ఘరాణాకొల్లచతురంగబలసమేతంబుగా బంపకంబుజే
సినంగదలరారాత్రి గిరీశమాత్రదూరంబున

నొక్కపురంబునం బ్రవేశించియుండిరంత నక్కడాగ్నిసేగ
౪౨ తనయుడు ధార్మికుడై మునివెంట నరిగి పెక్కుదినంబులయ్యె
నుగుశలవార్త వినబడదయ్యె నవెరవున నెగిరిగహాన
మార్గంబులబహుళసత్త్వచోరభయంబులసుద్ధు లెజ్జి
వ్యాగచేలు నిపట్టుగా మునకుజనికాతరోయుతడు
గప్పుడి వారి కద్భవించెనువేమెయుజ్చినదిదా నివచ్చు
౪౩ నప్పుడులగ్నితేగనడుమంగుంటి తమెట్టిదాంకడుశరీరసంకటు
మంకెట్టి ప్రాంకజాగుచేసి రేమకీర్తింపునిసంతాపమి
నుమడింప కన్నవారంబికమదిలోననడలునప్పుడు
౪౪ లాగజాలిబాంధవ్యైశ్వర్యభర్తసరగునద్దైర్యంబుప్రా
నిర్భారల్యతేరాడమానుమబలుచింతనేయుమలదుసిద్ధు
౪౫ నిమెంబడినేగినక్షిసంతునికై వెతకెందుమగ్న ఉగ్రసంతసమొ
ప్పునందనుడు సరిగా నవచ్చుననేమెలు వైభవనీవంతరా
రంగము మంచుసతిశల్లచ్చుడేగతిపురారధింపగానంత=

యుసన్నసన్నుడుం గ్రహింపుచు పెండ్లికుమారుం జేరి యొ
క్కింత రహస్య గతిం బల్కిగ లదివి టుర వమ్మని వేట్లు నిల్చినన్ గా
౫౬ ౘ అక్క తండ్రులు చనుచున్నవారు నిను గాంబ్బు నచ్చూడమి
నెవ్వ నంబు తెరా. నం దళి దండ్రు లెంతయు నునన్నురి న
మ్మికని లుప్పుటొంపుడీ, యుం దరితొండ గాండిమన =
విరాగతి జాగున బార వరాదు ము, న్మిందు గ బెరాయి
వారి గడుప వెరాదవుబ బొందగ జేయు టొంపు గుణంగ చ
౫౭ ఆదియు నుంగాంక నీ జనకుం నంద తకష్టము గాంచి
యుజ్జనుల (పవరెదురట్లుగా నన విలంబగ తిం జని తం
డ్రి బాంధ్రులిం, పొందవగ చేసి పేమి కడు లొందగ జేసిపేం
నత్ప్రీతియై యరిన్, బొందలు టపెంలునివిపు డుం వెంచి
౫౮ న యొాపద్ధ నిష్టసంపదం గత ఆని పలికిన విని
దు నవము నష్టు నకొాతుకే మెదవ నిచెంతారళిం బ

నితజ్జనులను మెల్లనశమ్మని, మునివరుడుం నుదాన్
౫౯ నక్షేమములపైగ ణాక్షం గఆ గరెుక్తి లపుత్రుంయాం
ములనెగి పురంబుబ్రవేశ వతాంతరిం, జన్నగాంచిపౌరజన
సంఘము తెరాంబ్బ్యనిచేరి వచ్చిపెం, పైత్రగనీత నరాజుడన
నెంతయు సంశయమంది వారలన్, విస్మితి గ చెబ్బి గవచ్చెడు
౬౦ కనిప్పైరపాటు ననన్న వరాంబ యుర్ గఆ గల్గానసుండి
వచ్చియెరాం నాగరికులారా, రెమెచటనుండి కంపిరచ
ఓతేను, వత్సవాని జూపుడిత్తరినని పల్కు, నంతపెరానవా
౬౧ రలరు గుడెంబిగతెగ ఆత్మజుడు సన్నసుని యాంజ్ఞదల్లి
దండ్రులకు మ్రొక్కె వారలి ద్దరు నం గదసి, వలను పడ
కొంగిటనచేర్చి వదలర్రైరి, పుత్ర వాత్సల్యము నతెంత
౬౨ భూరిబలమెగ తల పొసులు వెంగనితరము గానతభర
బద్ధపైండిగన్నట్లుగ నా, రానంద బాష్పజలములచేనం
౬౩ దనుజలకవాంచిచిత్తంబులర గ నగ రెుుక్తిం తసే

ప్రసకాంయుర్వనవదలిగణాధీశ్వరునకుసాష్టాంగము
లగి।తెచినమాంతండ్రులోచనంబులకౌషధముచెప్పుడు
నవ్రుడుతనయుడప్పు।డమ్మందుకన్నులనలవరించినవి
శ్లో।మెల్లనంతటతేటతెల్లమయ్యె।నంతటగడలేని
యానందవార్ధిలోదేలుచుపదములవ్రాలిప్రియ
ధగతెగవరల్ధవదలయసత్త్వపావశతగాదె।యు
దతతాలంగిదనుర్లదనైతినింక।నీరుణంబెట్టుదీర్చగల
నేదువాడ।ననినపత్నితక్కైతారాచంద్రుడతనిపొగడి
౬౪ గతెగబైరాజనాదములుగావించిపోయెవచ్చి।నట్టి
తెరగెల్లవివరింపడనినసల్ల।నస్నుడ్డునెచేసియానంద
మొదవప్రాసగుజ్జినఖంధానసౌసగచెప్పిగ ఆగ
౬౫ పెండ్లికామరుజూచిపివ్రులజనదెంచుప్రజలకెల్ల
నేత్రపర్వమునగను।మందిరములునెరాచనెంచించి
శోభనస్త్రంభములుగాపరవలదెరభనమలరగ అగ

౬౬- ఆగ్గనావృడుదత్తుమారుడువునంబునెనెంతయుసంతసం
బునన్।వారిరిదామువెంటగొనివచ్చినర్వవ్యవమువెచ్చపెట్టి
భ్రష్టత్యవశిగూర్చిమందిరములల్లింపుచాగొనలం
చివానినా।నావిధభోగ్యవస్తుకలనంబులుగానొనరిం
౬౭ చివేడుకర్గతద్వారవములునెల్లపచ్చాల।తోరణములు
గూర్చిపటహదుందుభివిలసద్భేరిమృదంగరవములు।
౬౮ భేరునమ్రోయించిరలవిప్రులోనంతగుచగఅల
చనిపెండ్లికరాతురాగినారాంతనాడుప్పవేశమయ్యెవి।
స్త్రులుబహువాద్యఘోషములుపొల్పెసగేజతురం
గయుక్తమై।కుజిలరిసీలకుంతలలుజాలవినేతపదా
భవస్త్రసంవ్రుటమణిచరాంష్ణవళులఛాంతివి
౬౯ భ్రాంతిజలంగనింపిరిగుచగఅనువ్రగడిట్లువచ్చిదన
యుత్రకుమారమకుమెప్పుకిహరిదవనలకుజాలనబ్బు
చునువారిరిముర్గిప్రహాక్వత్యవములమనం।బునవి
వరించినట్లువలునపుమ్లగగ్రాంత్రలరయుకింతేలేత

హెచ్చైన భంగురప్రత్యర్థుల బసులు శాంతరుగ జొచ్చ్రై జ
౨౦ నాశివమ్ముస్తు గర్భగతగృహాడివినిఖిలజనంబులు । గాఢ
లిసుగుణశాంతిశయము గాంచియుండంగా । వేడుకమై తో
ఘృష్టుండనచే డియయనుదానసుతుని చిత్రంబల
౨౧ కర్తు ఉగ అయ్యవడ్డ జాలవర్గములనఖిలజనావళి
బంధుకాలటులుర్ । వింద్యవము గరాతు వెంబడి నివేడుంక
బంపినలిఖిత్రి వారలన్ । జయ్యైన నన్ను వస్త్రవిల సన్మాని
భూషణావాహనాదులన్ । నెయ్యవము మీరగా ఇని
౨౨ పినేప్పన నంపిబ్రుశాంత చిత్తులై గ్రవగ్రతదనంతరంబా
తంత్రింయుం గవలారుండును నాలాచించి సన్ననస్సు
నించెరిసాష్టాంగ దండప్రణామంబాచరించి మహా
త్మాయుష్ప్ర ప్రభావంబునం గదా మా తనచ్చె లుని
వలనికనాగమనంబును ంకన రాచ్చపుని వివాహం
బునమదియ్యనేత్రి దాశపనిపై రచనంబునను నిష్ఠ

హవిర్భవంబునుంజె తూడె నప్లుగాదె నియంధుండనైనిరల
శరియదారిద్ర్యంబున జిక్కువడియున్నానావలనే నేమిగాగల
౨౩ దునన్నగడతేర్చవారతెవ్వరు । భవదీయకృపాలబ్ధంబు
సంకల్పతాంధుండనైన నాకు మారుణాంబుధిచర్యకింతకు
సుపాంయుంబు తెవి శరీరార్థప్రాణంబులు మొదలుగా
గలుగు । సర్వస్వమ్ము నుయుప్పార్ద్ర ధనంబు జెసితించి
నిలాంయు జిష్ణుంబైన బిగ్రి హించి కటాక్షించి రక్షింపవేయనివే
డినన మ్మహాభాగుండే మపరమేశ్వరాజ్ఞావశంబున నేతెం
చినీకు సహాయంబువాడించిన వారము మాకు నేవింయుం
౨౪ బనివేదు ప్రత్యుబ్ధానాచ్చిరంచనారులని కుమావల ని
రుణంబు జెయుంక వారల నవరతంబును నితర్యసత్య
స్వరూపకుండు నిరాకార నిరంజనుండు నతడగు
సత్యేశ్వరు నవ్యాజ నాతభక్తి భావంబునం భజియించి
సుఖిలుంపుడని యరాశర్వదించి యపాపరిషద్ధుండు

పారాయణత్తు నిలువుండనిరోగవాగంబులసర్వేశ్వరు
సన్నిధానంబునకుంజనిస్వామినినవస్కరించి దేవతభక్తి
తత్త్వంబఖిలంబునునెరింగించినంతరాతరాహాలమా
౨౮ నసుండై। తారాభక్తినిని భక్తిలభక్తితారత్పురశ్వంబునకువెళ్ళి
తిమింశగాంగిదినంబులతననివాసాఖ్యంబులనుభవిం
పంచేసిపిమ్మటుపత్తిసహితంబుగాశాశ్వతంబగుమత్ప
దంబునరివశింపంజేతునితననిశ్చితాందెవ్వరేనియుత్తభక్తిమా
గ్గంబునప్రవర్తిల్లెదరువారలనిఖిలతత్వ [illegible] లంజేతు
తదుపదేశంబునంబత్పురంబునంగలనశేషజనంబులస్వ
౨౯ చియుభక్తిమార్గప్రవిష్టులగుటంగాన్నిదినంబుల
కప్పటినాంబఖిలంబెమత్పదంబుంప్రవేశించు తారాభక్తి
కుమారుండునుమదనుగ్రహలబ్ధంబగుసుజ్ఞానం
బుననింతయునెరింగితత్పుణ్ణాంబువదరిరాజసూ
రియండనేకలబ్ధంబులతిశయమైభవంబునరాజ్యబు
చేసిపిమ్మటుమత్పదంబుజేరుననియానతిచ్చినవిని స

స్వనస్సుండునుందక్షినప్రమథగణంబులతిశయంబులుంబు
౨౨ లకాంకితదేహులైయమ్మహాదేవునిభక్తవత్సలత్వం
బునకుంప్రమోదభరితాంతరంగులైనిటలతలంబున
నంజలిపుటంబులుఘటియించిజయజయధ్వానం
బులంప్రస్తుతించిరంతనక్కడపరతత్వనిరూపణంబును
తదుపాస్తివిధానంబును భక్తివైరాగ్యలక్షణంబును
గుమారునకెఱింగింపుచుతదీతనిష్ఠాంగరిష్ఠాభావం
బుననఖిలవిషయసాఖ్యంబులీశ్వరార్పణంబుగా
౨౦ ప్రవర్తింపుచుండిగతేగనాంటరెండుండ్లువిలసదనాన
వైభవోన్నతిసుఖించి తారాభక్తుడునన్నమాంబ। యును
పరంధామమునకేంగి రాంగిదనాంబా। డప్పుడువారల
౨౭ కుంత్రిపూయాచరించిగనిగ్రహైశ్వర్యంబువదలక తండ్రిచె
ప్పినబుద్ధులన్నియును వదిలాననను వృవరచి। సత్యమే
మరకనిశ్చలభక్తియుక్తిమైనాదివమద్వైవంబునా
శ్రయించి। వరింపుబురాజ్యంతామాంతరసుహృ

తాళ్వరిచరిత్ర

బంధుపరివారజనములఁ బ్రజల నరసి బాలింపుచుండి త
త్పుత్త్రీణాం బెంకటాన్నియబ్బుంబులకు ఢిలంబగుట దివఱ్ఱ
౧౦ గతే ౧ దృష్టినెంతయు నాపహించి తేజములరాజశా
రిప్రవేశ్యైరాజ్యవైభవ ప్రైన్నత్తినైక వర్షంబులుండి పి
౧౧ దప హితయుత వుగాంగనెండె సర్వేశపదము ౧ ధా ౧
సత్రశాల విధాన చిత్రనియమాచార ప్రవిష్టోరు
దానగత్యద్వాంత తమశేశయామ్మ చరిత ప్రభవిస్మ
మానిం సంస్తుత్యా హ్లాదయుతాంతరంగప్రమ
దైస్సార్వైకసంశేవ్యయశా స్వతల ప్రాభవ నిత్యనిగ్మ
౧౨ గాబిదానందామృతాంభోనిధే ౧ కే ౧ క్రీ కమనీయ
గుణాంతర జీకరసంతాపనాగశైష జవిలసత్త్రా కరు
చారిత్రమనెనా ప్రైకలవ్య విదూర దళిత భవనిఖిలే
౧౩ శా ౧ పంచబావరం ౧ అని చిత్తప్రచావసద్గుణా
ర్యసేవకావనా మునీంద్ర మానసంబు జాప్రు=

మోదమత్తష్పదా వినమ్ర నిర్జరావతంస విజ్వల దంఘ్రిప
కజా ఘనాఘనాఘసంచనంశ్ర తారచండ భాస్కరా ౧
౧౪ ౧ గద్య ౧ ఇది శ్రీమత్కి షి టూరిశరభనారాధ్యరి సద్గు
రుప్రసాద లబ్ధాప్త విధకవిత్వప్రవీణా వినయధురీణా
భారద్వాజగోత్ర పింగళినాగయామాత్యపుత్త
యల్లనార్యప్రణీతంబైన సర్వేశ్వర మహత్త్వంబను
మహాప్రబంధంబునందు సన్నుతస్తుండును తాళ్లపాకుమా
రులు నింగారని రాజసూరికిం జనిరాగ్నేయులు నింగనుం గాను
లయునతండు జనస ఖ్యాతుడైన తాళ్లపాకమారుని నింగా
దెలసి కుశలం బరయుటయు బరిణాయప్రసంగంబున
ప్రారవబ్దయంబున నల్లుని కుశలంబు దెలసిన విూ
రంగాని దత్పరిణాయంబు శేయునని పరిత్ర్మించుటయు
దత్సమయసంజ్ఞాతంబగ ఉద్భూతంబువలన నబ్బా
లుని విజయంబు ...సమహూర్తంబు నిశ్చయించి

శ్రీనివాసచరిత్ర

వివాహప్రయత్నంబు సేయుచుండు నగచేలుండు వి
వాహంబునకే తెంచుచుండును పెండ్లికుమారునకు ధ్రుం
బాసంగుచుండును వివాహంబగుచుండును నచ్చటగుపరా
కునిందలక్ష్మిదు ఝ్రుంచు నిజాంగనను వెలార్చి తారాభ్యం
డనానందించుచుండును దత్తుకుమారుండప్పుడా సన్న
నన్న సహితంబుగానే తెంచి తల్లిదండ్రులయుల్లంబు
లుల్లసింపఁజేయుచుండును నారాయణవహిత్వంబున
తండ్రికిం దివ్యదృష్టి నొసంగి గృహంబులు నుబ్బుర
బును నలంకరింపఁజేసి ధనకనకవస్తువాహనసము
ద్ధంబుగా వించి మహదైశ్వర్యసంపన్నుండై యుం
డుచుండు పెండ్లికుమారుండాగి దినంబునం ప్రవేశిం
చుచుండు దత్తహోత్సవంబును సన్నన స్తుండు సువా
సలబాలకలు జగిం నింపచ్చటకుంగదలి సర్వేశ్వరు
సన్నిధానంబునకరిగి సాష్టాంగదండప్రణామం
బులాచరించి యేతత్పవిత్రవృత్తాంతంబఖిలంబును

నెరిగించుచుండు స్వామియుం బరమానందంబున గాన్ని
వాక్యంబులానతిచ్చుచుండును లనేక లక్షంబులయి
హాసాక్యంబుల ననుభవించి తోర్చుచుండు పత్నీస
హితంబుగా సర్వేశ్వరుం జేరుచుండు తదనంతరంబా
దత్తుకుమారుండనేకరాజ్యాధిపత్యంబు బూని బ
హుకాలంబులతిశయ భోగంబుల ననుభవించి పిమ్మ
ట సర్వేశ్వరు సన్నిధానంబునకరుగుచుండు నన్నది స
ర్వంబును చతుర్థాశ్వాసము ౧